Programmabegroting 2024

Veiligheidsregio Fryslân

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Voorwoord

In de begroting kijken we vooruit naar welke resultaten Veiligheidsregio Fryslân wil gaan realiseren om zijn bijdrage te leveren aan een veilig en gezond Fryslân. De context waarin Veiligheidsregio Fryslân de laatste jaren opereert, is door alle crises weerbarstig en dynamisch geweest. Onze bijdrage in de bestrijding van Coronacrisis, de opvang van ontheemden uit Oekraïne en ons aandeel in de crisisnoodopvang heeft een grote impact gehad op onze reguliere taken en op onze mensen.

Bij het opstellen van deze begroting zijn we er weliswaar vanuit gegaan dat de crises zijn bezworen, maar de laatste jaren leren ons dat de werkelijkheid altijd anders verloopt. De diverse crises zijn niet de enige uitdagingen waar onze organisatie voor staat. Diverse (landelijke) ontwikkelingen zullen invloed hebben op onze organisatie. Denk hierbij aan de onzekerheden rondom de Omgevingswet, de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra), de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's en de discussie rondom taakdifferentiatie bij de brandweer. Tegelijk spelen er grote vraagstukken als het betaalbaar en beschikbaar houden van de zorg en de toenemende vraag tot inzet op preventie.

In de nieuwe beleidsplannen hebben we reeds uiteengezet hoe wij hier op inspelen. We zetten in op verbinding met gemeenten, bedrijven, instellingen en burgers, om zo elkaars kennis en expertise te benutten. Daarnaast hebben de crises ons nieuwe inzichten verschaft over onze reguliere processen: waar kan het beter, robuuster, eenvoudiger en toekomstbestendiger? Bestaande structuren en werkprocessen zullen met deze nieuwe inzichten worden geëvalueerd en indien nodig herijkt. Hierdoor kunnen we de organisatie schokbestendig en adaptief maken waardoor we beter in staat zijn om ons aan te passen als de situatie daar om vraagt. De extra middelen, die het ministerie van Justitie en Veiligheid via de contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweerzorg heeft toegekend, helpen daarbij. Deze middelen zijn bedoeld om een toekomstbestendig, samenhangend stelsel voor de crisisbeheersing en brandweerzorg te realiseren.

Een bijkomende complicerende factor betreft de huidige financieel-economische tijdsgeest. Zo is er sprake van een historisch hoge inflatie, kunnen leveranciers vanwege een tekort aan materieel en materiaal niet aan de levertijden voldoen en leidt de krappe arbeidsmarkt tot grote uitdagingen om voldoende en geschikte medewerkers te werven om onze doelstellingen te realiseren.

De huidige omstandigheden leiden tot een herbezinning van eerder gemaakte afspraken. Bij de behandeling van de kaderbrief 2024 – 2027 werden de bestuurlijke afspraken over het opstellen van de financiële kaders dan ook ter discussie gesteld. Dit heeft geleid tot het opstellen van een alternatieve werkwijze, die in de volksmond bekend staat als 'scenario 3'. In dit scenario 3 wordt de indexatie van de materiële kosten voor 2024 voorlopig afgetopt tot 8%. Deze indexatie wordt achteraf op basis van de werkelijke ontwikkeling van het gemeentefonds over de jaren 2022, 2023 en 2024 geëvalueerd. Deze evaluatie zal eind 2024 starten en in 2025 vindt de verrekening plaats.

Uit de zienswijzen die wij van de gemeenten hebben mogen terugontvangen, is gebleken het scenario positief is ontvangen. Door diverse gemeenten is de waardering uitgesproken voor het aanbieden van een werkbaar alternatief in deze lastige tijden. Deze begroting is dan ook opgesteld op basis van scenario 3. Dit scenario bevat uitsluitend afspraken over de materiële kosten. De ontwikkeling van de loonkosten is daar nog niet bij meegenomen.

Een van de belangrijkste lessen van de afgelopen jaren is dat de werkelijkheid altijd anders verloopt. Hoe de vlag er in 2024 ook bijhangt, u kunt in alle situaties erop rekenen dat Veiligheidsregio Fryslân zijn steentje bijdraagt aan een veilig en gezond Fryslân.

Hartelijke groet,

Het Dagelijks Bestuur

De begroting 2024 is op 30 juni 2023 vastgesteld door het algemeen bestuur.

Voorzitter	**Secretaris**
De heer Mr S. van Haersma Buma	De heer W.K. Kleinhuis

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Inhoudsopgave

1. Algemeen 5
1.1. Meerjarig financieel kader 5

2. Programmaplan Gezondheid 7
2.1. Algemeen 7
2.2. Doel van het programma 7
2.2.1. Agenda Publieke Gezondheid 7
2.2.2. Lyts & JONG: Een gezonde kansrijke start voor ieder kind (Lyts) & Gezond opgroeien in een kansrijke omgeving (Jong) 9
2.2.3. Grut: Gezondheidspotentieel versterken 9
2.2.4. Wiis: gezond en fitaal ouder worden 10
2.2.5. Elkenien; voor alle inwoners van Fryslân 10
2.2.6. Organisatie 12
2.3. Resultaten in 2024 13
2.4. Baten en lasten in 2024 13

3. Programmaplan Crisisbeheersing 16
3.1. Doel van het programma 16
3.2. Speerpunten Crisisbeheersing 16
3.3. Resultaten in 2023 17
3.4. Baten en lasten in 2023 18

4. Programmaplan Brandweer 20
4.1. Doel van het programma 20
4.2. Speerpunten Brandweer Fryslân 20
4.3. Resultaten in 2023 20
4.4. Baten en lasten in 2023 22

5. Financiën en kengetallen 24

6. Algemene dekkingsmiddelen 25

7. Paragrafen 26
7.1. Financiering 26
7.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 27
7.3. Bedrijfsvoering 30
7.3.1. Inleiding 30
7.3.2. Personeel 30
7.3.3. Hybride werken 30
7.3.4. Informatie- en risicomanagement 30
7.3.5. Privacy 31
7.3.6. Integriteitsbeleid 31
7.3.7. Gedragscode 31
7.4. Onderhoud kapitaalgoederen 34
7.5. Verbonden partijen 35

8. Financiële begroting 36
8.1. Financiering 36
8.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 40

Bijlage 1: Bijdrage per gemeeente 2023-2026 43
Bijlage 2: Investeringskredieten 2023 48

1. Algemeen

1.1. Meerjarenkoers VRF 2023-2026

Het bestuur heeft eind 2022 de Meerjarenkoers VRF 2023-2026 vastgesteld. De inhoudelijke koers voor de programma's Gezondheid en Veiligheid staat beschreven in de hoofdstukken 2 en 3. We hebben daarnaast ook drie organisatiethema's afgesproken, die wij hieronder toelichten.

Procesgericht werken

Aandacht voor kwaliteit is een belangrijke reden om de ontwikkeling van procesgericht werken door te zetten. Meer oog voor efficiëntie en effectiviteit is noodzakelijk. Vooral omdat de organisatie zo groot is geworden dat een organische manier van werken niet meer passend is. Daarnaast leveren processen een bijdrage leveren aan digitale transformatie en zijn het sturingsmiddelen in de naleving van wet- en regelgeving.

Passend personeel bij onze adaptieve opgave

De crises van de afgelopen jaren hebben ons geleerd dat wij ons voortdurend moeten kunnen aanpassen aan dat wat de buitenwereld van ons vraagt. Dit vraagt om aanpassings- en uithoudingsvermogen. Tegelijkertijd hebben wij wettelijke en reguliere taken die juist om stabiliteit vragen. Voor al die verschillende opgaven hebben we passend personeel nodig. Door de schaarste op de arbeidsmarkt, die wordt versterkt door de vergrijzing en pensionering van een deel van ons personeel, staan we voor een uitdaging. Dit vraagt creativiteit, anders denken en maatwerk. Daarom passen we functiedifferentiatie en taakherziening toe en werken we samen met andere grote werkgevers en opleiders in het noorden.

Duurzaamheid

We vinden het belangrijk om een bijdrage te leveren aan de klimaatdoelstellingen en zijn van mening dat we daar als overheidsorganisatie een voorbeeldfunctie in hebben. De Sustainable Development Goals sluiten goed aan bij onze inhoudelijke doelen. Ons streven is om te werken met duurzame materialen, onze locaties klimaatneutraal te laten functioneren en onze mobiliteit slim, efficiënt en duurzaam te organiseren.

In de programmaplannen worden de eventuele effecten van deze thema's op de bedrijfsonderdelen toegelicht.

1.2. Meerjarig financieel kader

Het Algemeen Bestuur stelde op 9 maart 2023 het meerjarig financieel kader vast. In deze kaderbrief worden zowel de reguliere indexatie, de beleidsmatige ontwikkelingen als de overige autonome ontwikkelingen meegenomen.

Beleidsmatige ontwikkelingen

Vanuit kaderbrief
In de begroting zijn binnen het programma gezondheid twee beleidsmatige ontwikkelingen verwerkt. Het betreft beleidsadvisering en Nu Niet Zwanger.

Beleidsadvisering
In de GGD Meerjarenkoers hebben gemeenten de GGD gevraagd een stevigere rol te pakken als regisseur en adviseur in de preventieketen. De diverse landelijke regelingen zoals het IZA, GALA en SPUK vragen om meer coördinatie en afstemming. Ook de verschillende (zorg-)programma's binnen Friesland vragen om een zorgvuldige analyse en advies voor de gemeente. Om invulling te kunnen geven aan deze behoefte is in de begroting voorzien in uitbreiding van de capaciteit voor strategische beleidsadvisering (€ 111.000).

Nu Niet Zwanger
Nu Niet Zwanger is een effectieve interventie gericht op het ondersteunen van kwetsbare mannen en vrouwen bij hun kinderwens en wens voor anticonceptie. Hiermee wordt beoogd om zoveel mogelijk onbedoelde zwangerschappen te voorkomen. In de begroting 2024 zijn de structurele kosten (€ 165.000) van Nu Niet Zwanger opgenomen en hiermee is deze interventie in heel Friesland beschikbaar. Dit is in overeenstemming met het besluit van het Algemeen Bestuur van 10 maart 2022.

Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen
In de begroting zijn de budgetten voor materiële kosten en loonkosten als volgt geïndexeerd:

- **Indexering materiële kosten**
  In de kaderbrief 2024-2027 is door het bestuur ervoor gekozen om incidenteel af te wijken van de indexatieafspraken die in de financiële verordening zijn opgenomen. De reden hiervoor was de historisch hoge inflatie.

  In de kaderbrief is afgesproken om de indexatie van de materiële kosten voor 2024 voorlopig af te toppen tot 8%. Vervolgens wordt deze indexatie achteraf op basis van de werkelijke ontwikkeling van het gemeentefonds geëvalueerd. Bij deze evaluatie wordt de definitieve gemeentelijke bijdrage bepaald op basis van de werkelijke loonprijscompensatie die gemeenten via het gemeentefonds over de jaren 2022, 2023 en 2024 ontvangen. Deze afspraak staat ook bekend als 'scenario 3'.

  Conform de septembercirculaire van het gemeentefonds is voor het jaar 2025 uitgegaan van een indexering voor materiële kosten van 2,5%, gevolgd door 2% voor 2026 en 2027.

- **Indexering loonkosten**
  Voor de indexering van de loonkosten is uitgegaan van de macro-economische verkenning van het CPB. In de septembercirculaire van het gemeentefonds zijn deze cijfers vermeld.

Effecten op 2023

Van de bovengenoemde punten hebben enkele (deels) ook effect op het jaar 2023.
Deze effecten worden verwerkt in een eerste begrotingswijziging 2023 die separaat zal worden voorgelegd. In deze begrotingswijziging zullen de effecten van de cao uiteen worden gezet.

2. Programmaplan Gezondheid

2.1. Algemeen

Met de nieuwe meerjarenkoers 2023-2026 van programma Gezondheid is gekozen voor een Agenda Publieke Gezondheid. Met deze agenda brengen wij in beeld waar de GGD de komende jaren mee aan de slag gaat. Deze agenda komt voort uit inzichten die wij verzamelen, knelpunten die wij zien, beleidsontwikkelingen en actuele maatschappelijke ontwikkelingen. De focus blijft liggen op preventie. Ieder jaar kan het bestuur de agenda bijstellen en concretiseren.

GGD, gemeenten en andere partners hebben elkaar nodig op het terrein van de publieke gezondheidszorg. De juiste combinatie van kennis over (publieke) gezondheid, de lokale gezondheidssituaties en de verbinding met andere domeinen, wordt steeds belangrijker om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden. Dit zien we terug in het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het geld dat hiervoor beschikbaar komt via de SPUK (Specifieke Uitkering). In 2023 krijgt GGD waarschijnlijk een regierol hierin, namens de gemeenten. Wat dit vraagt voor de komende jaren, wordt in 2023 in beeld gebracht.

2.2. Doel van het programma

Een gezonde basis ‘foar elkenien’! Vanuit de verschillende levensfasen is het onze missie om voor:

- Elkenien, een gezond leven in een gezonde en veilige omgeving
- Lyts, een gezonde kansrijke start voor ieder kind
- Jong, gezond opgroeien in een kansrijke omgeving
- Grut, gezondheidspotentieel versterken
- Wiis, gezond en vitaal ouder worden

De agenda 2023-2026 benoemt voor deze thema’s de vraagstukken voor de publieke gezondheid in Fryslân. Het is een fundament voor de samenwerking tussen de Friese gemeenten onderling en de samenwerking met de GGD.

2.2.1. Agenda Publieke Gezondheid

Leeswijzer

Het programmaplan is opgebouwd uit de levensfasen die GGD Fryslân hanteert: Lyts, Jong, Grut, Wiis en Elkenien. Onder iedere levensfase volgen we de opbouw van de 4 pijlers die ook in de financiële begroting worden gehanteerd: Monitoring, signalering en Advies, Uitvoerende taken gezondheidsbescherming, Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crisis, Toezicht houden. Hiermee doen we recht aan de meerjarenkoers 2023-2026 en aan de traditionele opbouw van de begroting in pijlers, zoals gehanteerd door het ministerie van VWS en bij de benchmarks van de GGD'en in Nederland (zie figuur “De taken van GGD Fryslân).

De taken van GGD Fryslân

Iedereen verdient een gezond en veilig leven; wij dragen daaraan bij!

Monitoring, signalering en advies

Friese inwoners, overheden en organisaties vertrouwen er op dat er voldoende informatie van goede kwaliteit is, om op basis daarvan gericht beleid en keuzes te maken. GGD Fryslân levert deze informatie en dit inzicht.

- Jeugdgezondheidszorg
- Epidemiologie
- Beleidsadvisering
- Medische Milieukunde
- Academische werkplaats
- Gezondheidsbevordering

Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Friese inwoners vertrouwen erop dat zij beschermd en gestimuleerd worden om gezond te blijven en gezonder te worden. GGD Fryslân helpt daarbij.

- Infectieziektebestrijding
- TBC
- Soa / Sense
- Jeugdgezondheidszorg
- Reizigersvaccinaties
- Publieke gezondheidszorg Asielzoekers

GGD Fryslân

Toezicht houden

Friese inwoners vertrouwen de kwaliteit van hun organisaties. Waar geen andere relevante inspectie actief is en er mogelijk gevaar voor de volksgezondheid is, houdt GGD Fryslân toezicht op de hygiënische en pedagogische kwaliteit.

- Inspecties kinderopvang
- Inspecties WMO
- Technische hygiënezorg

Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises

Friese inwoners vertrouwen erop dat zij, in het geval van een crisis, ondersteund worden in het beperken van schade of herstellen van hun levenskwaliteit. GGD Fryslân helpt hen en andere organisaties/overheden daarbij.

- Maatschappelijke crisisondersteuning
- Forensische geneeskunde
- Jeugdgezondheidszorg

2.2.2 Lyts & JONG: Een gezonde kansrijke start voor ieder kind (Lyts) & Gezond opgroeien in een kansrijke omgeving (Jong)

Tot 18 jaar

Monitoring, signalering en Advies

Provinciale Aanpak Kansrijke Start
Voor de provinciale aanpak Kansrijke Start in Friesland is voor de periode van 1 augustus 2022 tot 1 augustus 2024 € 70.000 per jaar beschikbaar gesteld door de Bestuurscommissie. Naast het faciliteren van de lokale coalities is de provinciale samenwerking een belangrijk onderwerp. Provinciaal wordt al samengewerkt binnen het lerend netwerk Kansrijke Start, welke wordt aangejaagd vanuit de GGD. Vanaf 2023 zijn er, zoals het nu lijkt, vanuit de landelijke SPUK voor Kansrijke Start middelen beschikbaar voor een structurele inbedding binnen de Friese Preventie Aanpak (FPA). Voor de periode 2023-2024 volgt dit voorjaar een contourenplan. Zodra er meer duidelijkheid is over de SPUK volgt een voorstel voor de structurele borging.

Nu Niet Zwanger: zie 2.2.3. Grut

Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Toekomst Jeugdgezondheidszorg
De afgelopen jaren zien we een toenemende zorgvraag rond kwetsbaarheid, armoede en mentale weerbaarheid. De samenwerking binnen de jeugdketen vraagt steeds meer aandacht. Ook heeft de JGZ te maken met krapte op de arbeidsmarkt. Het programma JGZ 3.0 is gestart met als doel om de JGZ toekomstbestendig te maken. We hebben daarmee ingezet op taakdifferentiatie, digitalisering en meer collectieve preventie. Inmiddels zijn er mooie stappen gezet met onder andere de invoering van het digitale Mijn Kinddossier (MKD) en de implementatie van een methodiek op behoeftegericht te werken. We hebben te maken met stijgende loonkosten en extra kosten voor digitalisering (zoals licentiekosten en invoering digitaal dossier Volwassenen JGZ). Dit leidt vanaf 2024 tot meer kosten voor personeel en digtalisering.

Nieuwe activiteiten
Voor nieuwe programma's, interventies en projecten die een aanvullende bijdrage kunnen leveren op dit domein zoeken we in samenwerking met gemeenten naar financiële mogelijkheden. Vanuit de Specifieke Uitkering preventie (SPUK), Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA) verwachten we (deels) additionele financiering te kunnen vinden. Op dit moment is dit echter nog niet duidelijk.

Mentale gezondheid en jongeren: preventieve aanpak STORM
Vanuit GGD Fryslân (penvoerder) zijn we in 2022 gestart met het voorbereidingsjaar van STORM (Strong Resilient Minds). STORM is een aanpak waarbij scholen, GGD, jeugdhulpverlening, GGZ en gemeenten samenwerken om signalen van somberheid bij jongeren snel aan te pakken. Afhankelijk van de behoefte van gemeenten en scholen wordt dit voorjaar meegedaan aan een aanbesteding voor subsidie van VWS voor het implementeren van deze aanpak in Fryslân.

2.2.3 Grut: Gezondheidspotentieel versterken

18 tot ongeveer 67 jaar

Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Nu Niet Zwanger
Het Algemeen Bestuur heeft begin 2022 besloten om het programma voor 2022 en 2023 te financieren uit het bestemmingsresultaat van 2021. Hierbij is de voorwaarde gesteld dat het programma onvoorwaardelijk wordt opgenomen in de kaderbrief 2024-2027. De structurele kosten bedragen vanaf 2024 € 165.000,-- per jaar. Hiermee is het geen project meer, maar geborgd voor heel Fryslân.

2.2.4 Wiis: Gezond en vitaal ouder worden

Vanaf 67 jaar

Monitoring, signalering en Advies

Vitaal ouder worden
In de meerjarenkoers is het bevorderen van vitaliteit en het beïnvloeden van de beeldvorming voor de derde levensfase (Grut vanaf 55 jaar en Wiis) als taak van de GGD Fryslân opgenomen. Om een stevigere rol als adviseur en verbinder te krijgen, wordt een begrotingswijziging voor 2023 voorgesteld. Voor deze rol komt daarmee structureel meer capaciteit beschikbaar. Met de extra formatie wordt kennis over ouderen binnen de GGD duurzaam geborgd, verder ontwikkeld en gedeeld met gemeenten en binnen de FPA. Daarbij wordt vanuit de regionale beleids- en adviesteams van de GGD op maat meegewerkt aan de realisatie van de gemeentelijke plannen (onder andere het meeschrijven, organiseren van het netwerk, delen gezondheidskennis).

2.2.5 Elkenien: voor alle inwoners van Fryslân

Monitoring, signalering en Advies

Beleidsadvisering
Gemeenten hebben de GGD gevraagd een stevigere rol te pakken als regisseur en adviseur in de preventieketen. Dit is opgenomen in de meerjarenkoers. De diverse landelijke regelingen zoals het IZA, GALA en SPUK vragen om meer coördinatie en afstemming. Ook de verschillende (zorg-)programma's binnen Fryslân vragen om zorgvuldige analyses en advies voor de gemeente.
Hiervoor is het noodzakelijk dat we onze capaciteit op strategische beleidsadvisering voor Fryslân vergroten. We gaan deze rol geleidelijk implementeren en vragen hiervoor per 2024 middelen. In de bestuurscommissie gezondheid zullen we hiervoor in 2023 een voorstel doen.

Friese Preventieaanpak
In 2020 zijn we gestart met de uitvoering van het programma de Friese Preventieaanpak (FPA). De programmaleiding en ondersteuning van dit programma wordt nu deels vanuit de subsidie preventiecoalities vanuit het ministerie van VWS gefinancierd. De looptijd van deze subsidie is tot en met 2023. Om de FPA daarna voort te zetten en de rollen in de coalities te blijven vervullen is aanvullende financiering nodig. Op dit moment is de GGD coalitietrekker van de coalities Ouderschap, Mentale gezondheid en Gezond leven. Op termijn komen daar mogelijk nog andere coalities bij. Vanuit IZA en GALA komen er financiële middelen om invulling te geven aan deze regionale preventie-infrastructuur. Medio 2023 zal dit in de Bestuurscommissie geagendeerd worden.

Gezonde leefomgeving, omgevingswet
Gemeenten bevorderen de gezondheid voor hun burgers meer en meer actief in hun omgevingsbeleid. Steeds vaker adviseert de GGD gemeenten aan de voorkant. Hierdoor is inzet achter af, bij onrust of specifieke vragen, minder noodzakelijk. De rol van de GGD is hierbij gericht op:

- advisering over gezondheid in omgevingsvisies, - plannen en - programma's;
- advisering over gezondheid bij omgevingsvergunningen en - ontwikkelingen;
- meedoen en -denken bij het inrichten van processen, kennisontwikkeling en -deling.

De bijdrage van de GGD aan gezonde leefomgeving in het kader van de omgevingswet, voor en binnen gemeenten, heeft vorm gekregen en wordt verder doorontwikkeld. Gemeenten maken gebruik van de expertise van de GGD om gezondheid in hun omgevingsbeleid en bij omgevingsprojecten uit te werken. Na 2024 zal de inzet van beleidsadviseurs publieke gezondheid en specialistische adviseurs hiervoor in de begroting geborgd moeten zijn.

Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid

Landelijke ontwikkelingen

VWS heeft de beleidsagenda pandemische paraatheid vastgesteld. De komende jaren zullen diverse plannen worden opgesteld en extra (financiële) middelen beschikbaar gesteld worden om de infectieziektebestrijding in Nederland te versterken.

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) is gestart met het inrichten van de Landelijke Functionaliteit Infectieziektebestrijding (LFI). Deze landelijke functionaliteit zal zich bezighouden met het versterken van de medisch operationele processen voor epidemieën die landelijke impact hebben. Zij houden zich zowel met planvorming in de koude fase (de voorbereiding, zoals het opleiden en trainen en oefenen) als uitvoering in de warme fase (wanneer de ziekte rondgaat) bezig. Dit betekent dat de context waarbinnen infectieziektebestrijding plaatsvindt aan het veranderen is.

Het landelijke traject versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid GDD'en is erop gericht om de GGD'en voldoende te voorzien om haar rol op het gebied van infectieziektebestrijding kwalitatief goed uit te voeren. Daarnaast is het gericht op de voorbereiding van een infectieziekte-uitbraak met (potentiële) landelijke impact. Dit traject is vertaald in een concreet programma voor 2023-2024. VWS heeft hiervoor financiële middelen beschikbaar gesteld.

Vaccinatiestelsel

Naar aanleiding van de verkenning naar de toekomstbestendigheid van het vaccinatiestelsel door de raad voor volksgezondheid en samenleving is VWS voornemens om een vaccinatievoorziening voor volwassenen bij de GGD'en te beleggen. Het RIVM werkt momenteel aan een uitvoeringstoets hiervoor. Verwachting is dat verdere uitwerking en invulling van deze vaccinatievoorziening voor volwassenen in 2024 zal plaats vinden.

COVID-19

Op dit moment is nog onduidelijk wat de (mogelijke) effecten van coronapandemie voor 2024 zullen zijn.

Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crisis;

Forensische geneeskunde

Sinds 2010 vindt er landelijk een professionaliseringsslag binnen de forensische geneeskunde plaats. De forensisch artsen krijgen steeds meer te maken met complexe casuïstiek waarbij meer expertise van hen wordt gevraagd. Bij de ministeries van J&V en BZK zijn deze ontwikkeling aangekaart en zijn extra financiële middelen gevraagd. GGD GHOR Nederland heeft hierover gesprekken met het ministerie. Op dit moment heeft dit nog niet het gewenste resultaat opgeleverd. Deze ontwikkelingen kunnen voor wat betreft inhoud en kosten de gemeentelijke lijkschouw raken.

Maatschappelijke crisisondersteuning

Suïcidepreventie

Eerder waren er vanuit het Suïcide Preventie Actienetwerk (Supranet Community) financiële middelen beschikbaar voor suïcidepreventie. Na het aflopen van deze subsidie is GGD Fryslân gevraagd om, vooruitlopend op opname van suïcidepreventie in de Wet publieke gezondheid (Wpg), een plan van aanpak op te stellen. Door suïcidepreventie te borgen binnen de organisatie wordt vormgegeven aan de wens van de Rijksoverheid om lokaal en structureel uitvoering te geven aan suïcidepreventiebeleid.

(Openbare) Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ)

Het wetsvoorstel Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) gaat naar verwachting per 1 januari 2024 in. In voorbereiding daarop onderzoekt de GGD in 2023 voor de gemeenten de wijze waarop de WAMS geïmplementeerd kan worden. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek is er mogelijk een rol voor de GGD bij de gecoördineerde aanpak van meervoudige problematiek.

Het meldpunt zorgwekkend gedrag wordt onderdeel van de WAMS en daarmee een gemeentelijk taak. Vanaf 2023 worden, conform landelijke afspraken, bepaalde politie meldingen aan dit meldpunt toegevoegd. Het is onduidelijk wat de impact hiervan op de organisatie en de bestaande formatie is. Uiterlijk eind 2023 zal de Bestuurscommissie Gezondheid hierover geïnformeerd worden. Afhankelijk van de evaluatie in 2023 volgt besluitvorming over het vervolg van het meldpunt. Dit geldt ook voor de dienstverleningsovereenkomst waarin de taken in het kader van de WvGGZ zijn vastgelegd.

Integraal GGD Crisisplan
Het functioneren van de eigen (crisis)organisatie en de interne samenwerking binnen de GGD gedurende de COVID pandemie is geëvalueerd. Doelstelling van deze evaluatie was het in kaart brengen van de wijze waarop de crisis is aangepakt en om inzicht te krijgen in verbeteringen en mogelijk aanpassing van afspraken en procedures. Het Netwerkcentrum heeft deze evaluatie uitgevoerd. Zij hebben geadviseerd om een integraal GGD-crisisplan op te stellen. Hiermee kan in de voorbereiding op rampen en crisis een professionaliseringsslag gemaakt worden. Het betreft een basiswerkwijze met daarin ook de rol van management en bestuur. In 2023 wordt hiervoor een plan opgesteld, welke mogelijk in 2024 zijn uitwerking zal krijgen.

2.2.6 Organisatie

Naast inhoudelijke opgaven, zijn er ook organisatorische speerpunten. In de meerjarenkoers zijn duurzaamheid, personeel, procesgericht werken en de doorontwikkeling van het concept zelforganisatie benoemd. Rand voorwaardelijk bij het realiseren van inhoudelijke doelen, zijn er ook andere organisatorische speerpunten:

Informatiemanagement

Datagedreven werken is een van de speerpunten in de VRF meerjarenkoers en past ook bij de landelijke lijn vanuit de GGD/ GHOR.
Deze data- en kennisgestuurde manier van werken vraagt meer digitalisering van de GGD. Niet alleen in het programma JGZ 3.0, maar ook in overige GGD-dienstverlening, zoals: datauitwisseling met derden, gegevensverwerking en een ander applicatielandschap. Vanuit een toekomstbestendige bedrijfsvoering wordt de GGD hierin ondersteund. GGD zal in ieder geval moeten investeren in beleidsmatige IM-capaciteit om deze manier van werken te realiseren.

Overheidsorganisaties moeten voldoen aan de BIO norm (Baseline Informatieveiligheid Overheid). De GGD heeft daarnaast te maken met de NEN7510 norm (informatiebeveiliging in de zorg). Naast informatieveiligheid vraagt dit om kwaliteit in processen. In 2023 en 2024 zal hier extra aandacht voor moeten komen.
Meer digitalisering vraagt om meer licenties van verschillende programma's.

Huisvestingskosten

Verwachting is dat de kosten voor huisvesting van de GGD de komende jaren zullen stijgen. Dit komt door zowel het regulier onderhoud, de verbouw of soms gedwongen keuze tot andere huisvesting en de stijgende energieprijzen. GGD stelt een strategisch huisvestingsplan op om voor de lange termijn een visie te hebben op onze huisvestingsbehoefte. Een efficiënter gebruik, het verplaatsen van dienstverlening en een vermindering van het aantal GGD-locaties in Fryslân zijn hiervan mogelijke consequenties. Dit zal in 2023 ook voorgelegd worden aan de Bestuurscommissie Gezondheid.

Personeel

In de kaderbrief is geschetst dat de GGD te maken heeft met krapte op de arbeidsmarkt, functiewaarderingsvraagstukken, steeds meer en langere durende crisisopgaven. Om toekomstbestendig te blijven, zijn er in 2023 wijzigingen in de organisatie aangebracht. De GGD moet blijven investeren in strategische personeelsplanning.

Noordelijke samenwerking (3 Noord)

De drie afzonderlijke GGD-organisaties (GGD Fryslân, GGD Groningen en GGD Drenthe) voeren voor hun eigen gemeenten grotendeels dezelfde taken (met vaak een wettelijke verankering) uit.
In 3 Noord werken we samen op het gebied van TBC, Forensische Geneeskunde (FG), Seksuele gezondheid, Milieu & Gezondheid (M&G), Infectieziektebestrijding (IZB) en infectiepreventie. Dit gaat vooral om efficiënte inzet van mensen en geld en dat is noodzakelijk om de zorg beschikbaar te houden.

2.3. Resultaten in 2024

Over de diverse thema's, gezondheidsonderwerpen en ontwikkelingen wordt gerapporteerd, deels in kwalitatieve informatie en waar mogelijk met kwantitatieve indicatoren. Die laatste kunnen zowel gericht zijn op output (wat heeft de GGD gedaan) en waar mogelijk op outcome (welke gezondheidswinst is bereikt).

2.4. Baten en lasten Gezondheid in 2024

Programma Gezondheid	Lasten	Baten	Saldo
Pijler 1	15.353.002	48.525	15.304.477
Pijler 2	11.582.023	3.306.648	8.275.375
Pijler 3	1.701.342	1.029.803	671.539
Pijler 4	1.816.785	1.816.785	-
Toegerekende organisatiekosten	6.583.391	83.057	6.500.334
Bijdrage programma Gezondheid		*30.113.408*	*-30.113.408*
Reservemutaties Gezondheid	164.018	802.335	-638.317
Totaal programma GGD	**37.200.561**	**37.200.561**	**-**

interview

Nu Niet Zwanger: praten over een precair onderwerp en grondrecht

Wat nu als je door problemen in je leven niet bewust bezig bent met zwanger worden en tot de ontdekking komt dat je nieuw leven in je draagt? Programmaleider Marrit van der Hoest van Nu Niet Zwanger vertelt hoe ingewikkeld en belangrijk het is om stil te staan bij de impact van een baby voordat het streepje blauw kleurt.

Interventie plegen op een grondrecht, namelijk het stichten van een gezin, lijkt me best lastig.
Marrit: "Dat is het ook. De naam van het programma Nu Niet Zwanger geeft het gevoel dat het programma inhoudt dat we mensen ervan willen overtuigen dat ze beter niet zwanger kunnen worden. Dat is niet zo. Het programma wil mensen die het overzicht op hun leven kwijt zijn, juist het gevoel geven: jij bepaalt, jij hebt een keuze. Bijvoorbeeld om eerst andere zaken op orde te brengen en dan te kiezen voor een zwangerschap. Met de juiste begeleiding. Vaak wanneer je je kwetsbaar voelt en bent overgeleverd aan instanties, hulpverleners of misschien wel een geweldssituatie, ontbreekt het jou aan de rust om na te denken over je kinderwens. Vervolgens word je erdoor overvallen en dan heb je het recht op een bewuste eigen keuze aan je voorbij laten gaan."

Hoe voer je dan zo'n gesprek?
"Die gesprekken voeren wij als GGD niet zelf. Wij bieden hulpverleners die al in de gebiedsteams van gemeenten werken en hulpverleningsorganisaties in de provincie kennis en middelen aan, die zij kunnen gebruiken. Zij hebben al contact met kwetsbare mensen en kunnen het gesprek aangaan over de keuzes die hun cliënten kunnen maken. Een enkele keer voeren wij zelf een gesprek. Bijvoorbeeld als een arts iemand doorverwijst naar ons of als de hulpverlener vastloopt.

De druk binnen veel organisaties en gebiedsteams is hoog en hulpverleners zien een nieuw programma als werkdrukverhogend. Je moet dus echt iets bieden dat gemakkelijk aansluit op hun werkprocessen. Wij scholen twee medewerkers die vervolgens hun eigen collega's verder helpen, met bijvoorbeeld een e-learning. Onze inhoudelijke coördinatoren helpen om alles goed in te passen in de werkprocessen. Ik werkte in een blijf van mijn lijfhuis, voor de Raad voor de Kinderbescherming, als gezinsvoogd, hulpverlener in een wijkteam en de gevangenis, dus ik kan goed aanvoelen wat teams nodig hebben.

Ik heb als hulpverlener nooit een cliënt expliciet de vraag gesteld 'Heb jij een kinderwens en heb je er over nagedacht wat het betekent als je nu zwanger wordt?' Nu denk ik: 'was ik mij er toen maar van bewust geweest hoe belangrijk het is om dit vaker ter sprake te brengen.'"

>

Hoe overtuig je die hulpverlener van het nut van Nu Niet Zwanger?
"Ik schets het beeld van een vrouw en om haar heen teken ik bolletjes die symbool staan voor de problemen die zij heeft; schulden, een zoektocht naar huisvesting, gezondheidsproblemen, wellicht een verslaving. Vervolgens kleur ik een bolletje in de buik van de vrouw. Ik stel dan de vraag: 'Welke problemen worden groter of kleiner door de zwangerschap voor de vrouw en hulpverlener?' Het probleem dat groter wordt maak je rood, het probleem dat kleiner wordt, kleur je groen. Je ziet heel snel dat een onbedoelde zwangerschap de situatie in alle opzichten complexer maakt.

En wat is het effect van die overtuiging?
"In totaal zijn er nu 60 professionals die de kennis en de zorg uit het programma toepassen. Die gaat vooral over: hoe stel je open vragen, laat je de keuze bij de cliënt en faciliteer je die keuze? De zorg bestaat bijvoorbeeld uit kosteloos anticonceptie aanbieden aan vrouwen die dit niet kunnen betalen. Ook kunnen we gemakkelijk door-verwijzen naar medici. Tot nu toe zegt 80 procent van de vrouwen in de gesprekken: 'Ik wil nu niet zwanger worden.'"

Waarom pakt GGD het niet zelf op?
"Omdat de impact van de hulpverleners in de hulpverlenende organisaties en wijkteams veel groter is. Hulpverleners kennen de mensen en zijn het eerste en meest laagdrempelige aanspreekpunt in lastige situaties. We pakken als klein team van vier wel eens zelf een casus op, maar dan meer als ondersteuner; je ziet dat we daarmee minder bereiken. We willen juist dat het gesprek over kinderwens een vast onderdeel wordt van ons hulpverlenersnetwerk. Dat netwerk raakt meer overtuigd van het belang, omdat we steeds meer data hebben die het positieve effect laat zien."

Structureel geld voor dit programma en beschikbaarheid in heel Fryslân, dat klinkt fantastisch.
"Dat is het ook. Wat ons in Friesland helpt: alle gemeentes hebben 'Ja' gezegd tegen het programma. In andere provincies moet je als GGD soms met elke beleidsmedewerker in het sociaal domein van een gemeente apart het gesprek aangaan. Dan kan het zo zijn dat inwoners in gemeente X wel van de kosteloze anticonceptie gebruik kan maken en in gemeente Y niet. Zoals Friesland dit gezamenlijk aanpakt, zo ziet het Ministerie van VWS dit het liefst in alle provincies."

3. Programmaplan Crisisbeheersing

3.1. Doel van het programma

Met het programma crisisbeheersing leveren wij een bijdrage aan de veiligheid en gezondheid van de inwoners van Fryslân. Wij richten ons op fysieke veiligheid en de publieke gezondheid (GHOR). Dit betekent dat wij alles in het werk stellen om risico's te verkleinen en crisis en incidenten te beheersen of te bestrijden.

3.2. Speerpunten Veiligheid

Wij zijn 24/7 alert en paraat

Wij beschikken over een robuuste crisis- en brandweerorganisatie, met passend en voldoende personeel. Daarmee staan we 24/7 paraat.

Wij dragen bij aan het voorkomen van crisis

Wij adviseren en informeren inwoners, gemeenten, instellingen en andere partijen in ons netwerk. Met als doel: meer veiligheid en bewustzijn.

Wij werken duurzaam en omgevingsbewust

Wij zijn een wendbare organisatie die alert is op landelijke/maatschappelijke ontwikkelingen, nieuwe risico's/trends en passen deze toe in de praktijk en onze bedrijfsvoering.

Wij zetten de netwerksamenleving centraal

Wij verbinden burgers, gemeenten, bedrijven en instellingen, werken met hen samen en benutten elkaars kennis en expertise voor, tijdens en na een incident of crisis.

Wij werken informatiegestuurd met betrouwbare data

Wij ontwikkelen ons tot informatieknooppunt en werken zoveel mogelijk met betrouwbare en kwalitatief hoogwaardige informatie en data.

3.3. Resultaten in 2024

Speerpunt	Activiteit - Wat gaan we ervoor doen?	Resultaat
Wij zijn 24/7 alert en paraat	**Proces werving en selectie voor de crisisorganisatie inrichten op de huidige arbeidsmarkt.**	We hebben geschikt en passend personeel gevonden voor onze crisisorganisatie. De crisisorganisatie is op sterkte.
	Continuïteit van de crisisorganisatie borgen Het implementeren en actueel houden van het continuïteitsplan voor de crisisorganisatie.	De crisisorganisatie is in staat om na een verstoring diensten te blijven leveren.
	Leertraject voor iedere crisisfunctionaris Iedere crisisfunctionaris volgt een leertraject gebaseerd op de risico's in Fryslân of maatschappelijke ontwikkelingen. We bieden moderne onderwijsvormen aan zoals Microlearning en blended learning.	Crisisfunctionarissen hebben geleerd en zich ontwikkeld, zijn zich bewust van de risico's uit ons risicoprofiel en actuele ontwikkelingen. Bij de leertrajecten zijn nieuwe onderwijsvormen toegepast. Deze sluiten aan bij de behoefte van de crisisfunctionaris.
	Doorontwikkeling Landelijke Meldkamer Samenwerking Drachten Gezamenlijk 3-noord wordt ingezet op de doorontwikkeling en het borgen van de meldkamerfunctie veiligheidsregio's.	De meldkamerfunctie van veiligheidsregio's is adequaat ingevuld.
Wij dragen bij aan het voorkomen van crises en branden	**Opstellen en actualiseren van bestrijdingsplannen en informatiekaarten.**	De crisisfunctionaris wordt bij een inzet ondersteund door actuele plannen. De toepassing van plannen sluit aan bij de behoefte van de crisisfunctionaris.
	Uitvoeren van het programma voor risicocommunicatie Wij communiceren effectief richting onze inwoners over risico's uit ons risicoprofiel, urgente onderwerpen en actualiteiten. Daarbij wordt gebruik gemaakt van middelen die aansluiten bij de doelgroep.	Risicocommunicatie wordt doeltreffend uitgevoerd.
	Veiligheid en gezondheid advies voor evenementen Rekening houdend met de Omgevingswet; bevorderen van regionale samenwerking en stimuleren uniformiteit t.a.v. evenementenveiligheid.	Gemeenten gebruiken ons advies bij de vergunningverlening voor een evenement.
	Adviseren en ondersteunen van zorginstellingen bij hun voorbereiding op rampen en crises.	Wij faciliteren zorginstellingen bij het implementeren van de geleerde lessen tijdens de coronacrisis.

Speerpunt	Activiteit - Wat gaan we ervoor doen?	Resultaat
Wij werken duurzaam en omgevings-bewust	**Implementatie van de evacuatiestrategie voor de Waddeneilanden en de 'vaste wal'.**	Er is en wordt uitvoering gegeven aan de opdrachten in het kader van het Deltaprogramma.
	Toekomstverkenning In 2023 is een toekomstverkenning uitgevoerd om te onderzoeken welke positie, organisatievorm en producten het beste passen bij de toekomstige uitdagingen van crisisbeheersing.	De uitkomsten zijn gebruikt voor toekomstige beleidsopties die van invloed kunnen zijn op de manier waarop we crisisbeheersing in Fryslân vormgeven.
We zetten de netwerk-samenleving centraal	**Uitvoeren van de netwerkstrategie van de afdeling** We maken samenwerkingsafspraken met ketenpartners, zorgen voor kennisdeling en informatie-uitwisseling.	Er zijn netwerk- en themabijeenkomsten georganiseerd. De netwerkstrategie van de afdeling die in 2023 is opgesteld is geïmplementeerd en geborgd.
	Inspelen op spontane burgerinitiatieven op het gebied van veiligheid.	Veerkracht inwoners Fryslân benutten en aandacht voor mensen die minder zelfredzaam zijn. Borgen van de handreiking spontane burgerinitiatieven in onze werkwijze.
We werken informatie gestuurd met betrouwbare data	**Informatieknooppunt (IKP) binnen de VRF.**	Binnen de VRF is een IKP 24/7 operationeel. Conform het plan van aanpak dat in 2023 is opgeleverd. Het IKP is verbreed binnen de Veiligheidsregio naar Brandweer en GGD. De aansluiting op het knooppunt rijk-regio is gerealiseerd.
	BIO NEN beheer op orde.	Wij werken conform de BIO NEN normen die binnen de VRF gelden.

3.4. Baten en lasten Crisisbeheersing in 2024

Programma Crisisbeheersing	Lasten	Baten	Saldo
Producten Crisis	6.688.424	228.794	6.459.630
Toegerekende organisatiekosten	991.784	12.513	979.271
BDUR		4.408.683	-4.408.683
Bijdrage programma Crisis		*3.090.205*	*-3.090.205*
Reservemutaties Crisis	106.287	46.300	59.987
Totaal programma Crisis	***7.786.494***	***7.786.494***	**-**

interview

Grip op ongrijpbare risico's

Kortdurende crises kunnen we aan en de GRIP-structuur in Fryslan staat. Hoofd Crisisbeheersing Gerben van Alst wil 2023 en 2024 gebruiken om te bouwen aan een team en netwerk dat voorbereid is op de ongrijpbare risico's die niet in de eigen achtertuin ontstaan.

Gerben: "Het vak crisisbeheersing bestaat 10 jaar, de ontwikkelingen gaan razendsnel. Een voorbeeld: in onze risicoprofielen stonden tot twee jaar geleden nog 'gewoon' de bedrijven waar de gevolgen van een ongeluk groot zijn voor Friesland of het noorden. Zichtbare gebouwen, met een voordeur waarachter mensen zitten met wie je in gesprek gaat en afspraken maakt. In onze jongste profielen staat nu ook beschreven wat de gevolgen zijn van polarisatie." Dit ontstaat niet in één wijk in Drenthe of Friesland, maar op Twitter en websites. Het is ongrijpbaarder, je hebt niet één gesprekspartner en veel vaker zijn de gevolgen in het hele land te voelen of te zien.

Onze positie in regionale en landelijke ontwikkelingen

"In 2023 gaan we nadrukkelijk voorbereiden op onze positie in regionale en landelijke ontwikkelingen op het gebied van informatie en technologie, sociaal maatschappelijke ontwikkelingen, het klimaat en geopolitiek. Daaruit kunnen crises voortkomen die ongrijpbaarder zijn en langer duren. Om deze veel meer als een dienstverlener en adviseur het hoofd te bieden, kun je niet leunen op de actiematige GRIP-structuur. Die hol je daarmee te veel uit en het is onmogelijk om zo'n kleine groep mensen zo lang op de toppen van hun kunnen te laten werken."

Van droge voeten tot bosbranden en cybercriminaliteit

Hoe? "Door allereerst de contacten met organisaties te verbeteren. Zoals bijvoorbeeld met Het Fries Planbureau en het samenwerkingsverband Data Friesland. Ook kijken wij waar wij het vaste team kunnen uitbreiden. Zo kunnen we langer overeind blijven en hebben wij snel antwoord op de vraag: welke landelijke ontwikkelingen zijn er, wat betekent dit voor Friesland en hoe willen wij daar als Veiligheidsregio Fryslân mee omgaan? Het bestuur kiest waarop wij ons inhoudelijk richten, zoals bijvoorbeeld: droge voeten houden, actie ondernemen op wantrouwen tegen de overheid, cybercriminaliteit aanpakken of natuurbranden voorkomen.

De leiding pakken binnen de provincie

Gerben benadrukt dat de samenwerkingen er op heel veel vlakken al zijn, maar dat we de blik moeten verruimen. "In Sneek kunnen we bedrijven die actief zijn op het water snel inschakelen bij een calamiteit op één van de meren. Rondom het IJsselmeer werken we met aangrenzende Veiligheidsregio's en bedrijven samen. Ook voor de meer ongrijpbare en landelijke ontwikkelingen moeten we netwerken gaan bouwen en gebruik maken van de kennis van inwoners. Veiligheidsregio Fryslan pakt binnen de provincie de leiding in het bestrijden van crises en het beperken van nadelige gevolgen, uitvoeren en vooruitkijken doen wij met elkaar."

4. Programmaplan Brandweer

4.1. Doel van het programma

Het programma Brandweer levert een bijdrage aan de veiligheid van de inwoners van Fryslân. Wij richten ons op voorkomen en beheersen van risico's en bestrijden van brand en hulp bij ongevallen.

4.2. Speerpunten Brandweer Fryslân

In de meerjarenkoers 2023-2026 lichten we toe welke koers we de komende vier jaar varen. Crisisbeheersing en Brandweer hebben gemeenschappelijke speerpunten. Voor een overzicht-in-beeld verwijzen we u naar 3.2. op pagina 15 van deze begroting.

4.3. Resultaten Brandweer in 2024

Naast de basistaken incidentbestrijding en de advies- en controletaken vanuit risicobeheersing, zet Brandweer Fryslân in op de volgende resultaten:

Speerpunt	Doel	Resultaat
Wij zijn 24/7 alert en paraat	**Dekkingsplan**	We hebben een start gemaakt om te komen tot een nieuw dekkingsplan (dat in 2025 vastgesteld moet worden).
	Aantoonbaar vakbekwaam	• In het vakbekwaamheids-managementsysteem registreren we de voortgang. Per persoon en ploeg kunnen we laten zien welke oefeningen zij hebben uitgevoerd, en op welke onderdelen nog oefenbehoefte is. • Voor operationele functies in de repressie hebben we normen vastgesteld. Er is inzichtelijk hoe geoefend deze medewerkers zijn.
	Verbreding oefenaanbod	• Oefeningen spitsen we toe op het gebied waarin brandweermensen werken, en op de risico's die voor dat gebied bekend zijn. • Ook kunnen brandweermensen digitaal kiezen voor oefeningen waar zij behoefte aan hebben. • We gaan les- en leerstof op modernere wijze aanbieden. Zoals virtual reality met 3D-brillen.

Speerpunt	Doel	Resultaat
Wij zijn 24/7 alert en paraat	**Huisvesting**	Deze onderdelen van de bouwagenda (die loopt tot en met 2026) hebben we uitgevoerd: • Grootschalige renovatie kazerne Drachten is afgerond. • Nieuwbouw Langweer en Makkum is afgerond. • Start nieuwbouw Damwoude • Besluitvorming en voorbereiding Parrega,Terschelling-West en Oudega. In 2022 is er een start gemaakt het een strategische doorkijk op de kantoorplekken voor ondersteunend beroepspersoneel. Dit wordt ontwikkeld en uitgerold in 2023/2024. De hybride vorm van werken wordt hier ook in toegepast.
	Taakdifferentiatie: bouwsteen verplichtend karakter	We hebben ontwikkelingen op de voet gevolgd. We zijn voorbereid op implementatie en volgen hierin het landelijke tempo. Het bestuur houden we op de hoogte.
	Ondersteunende middelen paraatheid	Alle posten werken in een paraatheids-monitoringsysteem. Zo kunnen we verbetering en ontwikkeling van de paraatheid goed regisseren.
Wij dragen bij aan het voorkomen van crises en branden	**Risicogericht werken**	We voeren het plan uit (dat in 2023 wordt gemaakt) dat gaat over risicogericht werken. We volgen de landelijke pijlers.
Wij werken duurzaam en omgevings-bewust	**Energietransitie**	We voeren het plan uit dat in 2023 wordt ontwikkeld. Dit gaat over (nieuwe) risico's die horen bij het gebruik van duurzame energiebronnen. We integreren zoveel mogelijk nieuwe kennis in adviezen en incidentbestrijding. Nieuwe ontwikkelingen volgen we op de voet.
	Omgevingswet	Afhankelijk van het moment van inwerkingtreden: • hebben we samen met gemeenten de transitie naar werkprocessen conform de Omgevingswet gemaakt en zijn wij nog meer een netwerkpartner voor de gemeenten. • monitoren wij ons werk en uren om beeld te bij activiteiten en kosten die horen bij werken voor gemeenten. • hebben we een passende aansluiting op het digitaal stelsel gerealiseerd.
	Duurzaamheid	We gaan het duurzaamheidsbeleid dat in 2023 gemaakt wordt, uitvoeren. Duurzamer vastgoed is een belangrijk onderdeel.

Speerpunt	Doel	Resultaat
We zetten de netwerk-samenleving centraal	**Friese Toekomstverkenning**	De beleidsopties voortvloeiend uit de Toekomstverkenning 2023 zijn verder uitgewerkt.
	Natuurbrandbeheersing	Samen met partners hebben we uitvoering gegeven aan de planning voor de Gebiedsgerichte Aanpak en onderdelen uit het convenant. Dit kan per natuurgebied leiden tot specifieke voorlichting, preventie of uitvoering.
	Brandveilig Leven	Er is uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma BVL 2023-2026.
We werken informatie-gestuurd met betrouw-bare data	**Verantwoorden en verbeteren**	Zes kritische aandachtsgebieden hebben ervoor gezorgd dat de betrouwbaarheid van onze data verhoogd is. Dit gaat onder andere over opkomsttijden.
	Operationele informatievoorziening	Systemen voor operationele informatie-voorziening (bij incidentbestrijding) zijn verbeterd en sluiten aan op actuele techniek.

4.4. Baten en lasten Brandweer in 2024

Programma Brandweer	Lasten	Baten	Saldo
Producten Brandweer	41.941.637	922.520	41.019.116
Toegerekende organisatiekosten	9.524.542	120.164	9.404.378
BDUR		4.677.064	-4.677.064
Bijdrage programma Brandweer		*45.524.459*	*-45.524.459*
Reservemutaties Brandweer	847.666	1.069.638	-221.972
Totaal programma Brandweer	***52.313.845***	***52.313.845***	**-**

interview

Hoe brandweeroefeningen steeds realistischer worden

Lars van Tongeren is specialist Risicobeheersing bij Brandweer Fryslan. Hij vertelt hoe brandweercollega's met informatie van hem en zijn collega's gerichter kunnen oefenen op gevaarlijke situaties die zich rond hun kazerne kunnen voordoen. "Oefenscenario's worden realistischer, dankzij goede data."

Risicogericht oefenen, hoe ziet dat eruit?
Lars: "De informatie die wij als risicobeheersers verzamelen, koppelen we aan vakbekwaam houden van brandweermensen. Door de brandweerposten informatie te geven over de risico's in hun verzorgingsgebied. In het oefenprogramma oefenen de kazernes een aantal keren op de risico's in hun omgeving. Dat is een verplicht onderdeel. Als afdeling Risicobeheersing komen wij voor adviezen over vergunningsaanvragen of controles vaak bij bedrijven over de vloer. Daardoor hebben wij veel informatie en wij weten van elk gebied welke risico's er zijn of waar kwetsbare groepen mensen wonen. Voor elke brandweerpost hebben wij een overzicht gemaakt van de risico's in hun gebied en een onderverdeling per soort risico gemaakt. Zo is er per gebied een lijst van bedrijven die werken met gevaarlijke stoffen of ze opslaan. Zoals lpg-tankstations of bedrijven met ammoniakkoelinstallaties. Ook is er een lijst waarop de locaties staan waar kwetsbare groepen wonen, werken of naar school gaan."

Betekent dit dat je bij elk object in jouw omgeving dan gaat oefenen?
"Het is niet zo dat je periodiek bij elk object moet oefenen. Zo'n lijst maakt je wel heel bewust van waarop je moet letten. Als er bijvoorbeeld veel verzorgingshuizen in jouw gebied zijn, dan kun je tijdens je vakbekwaamheidsoefening naast het bluswerk aandacht besteden aan het evacueren van mensen die slecht ter been zijn of helemaal niet kunnen lopen."

Wat betekent dit voor de brandweer?
"Wij gaan brandweerposten betere informatie geven over waar de risico's zitten. Daarmee kunnen zij hun oefenstof vele malen beter en realistischer maken. Ook kunnen zij gerichter objecten uitzoeken om te oefenen. Wij denken vanuit Risicobeheersing mee over scenario's die zich kunnen voordoen bij een bedrijf."

5. Financiën en kengetallen

Bijdrage per programma	
GGD	30.113.408
Crisisbeheersing	3.090.205
Brandweer	45.524.459
Totaal	**78.728.071**

Inkomstenverdeling	
Bijdrage gemeenten	78.728.071
BDuR	9.085.747
Overig	7.544.945
Totaal	**95.358.763**

Kostenverdeling	
Salariskosten	61.242.546
Kapitaalslasten	9.963.995
Huisvestingskosten	4.977.243
Materiële kosten	19.975.281
Totaal	**96.159.065**

Verdeelsleutel organisatiekosten	
GGD	38,5%
Crisisbeheersing	5,8%
Brandweer	55,7%

Formatie per programma		
Organisatie	112,1	fte
Brandweer	187,0	fte
GGD	281,4	fte
Crisisbeheersing	39,4	fte
Totaal	**619,9**	

6. Algemene dekkingsmiddelen

Gemeentelijk bijdrage in het nadelig saldo

Conform de gemeenschappelijke regeling wordt de vastgestelde bijdrage in het nadelig saldo over de gemeenten voor de programma's Gezondheid en Crisisbeheersing verdeeld naar het inwonertal. Als afwijking hierop heeft het Algemeen Bestuur besloten de bijdrage voor het programma Brandweer te verdelen op basis van de verdeling van het cluster openbare orde en veiligheid (OOV) in het gemeentefonds.

Per programma is de bijdrage als volgt:

GGD	€	30.113.408
Crisisbeheersing	€	3.090.205
Brandweer	€	45.524.459
Totaal	**€**	**78.728.071**

In bijlage 1 staat een overzicht van de verdeling van de bijdrage per taakveld over de gemeenten, inclusief een meerjarenperspectief richting 2027.

Brede doeluitkering rampenbestrijdingen

De bijdrage brede doeluitkering rampenbestrijdingen (BDUR), zoals opgenomen in de begroting is gebaseerd op deze meest recente informatie. Voor de bijdrage BDUR werd tot en met 2019 conform het (bij de regionalisering afgesproken) uitgangspunt voor 35% toegerekend aan het programma Crisisbeheersing, en voor 65% aan het programma Brandweer. Vanaf 2020 is de bijdrage naar beneden bijgesteld door het Landelijk Meldkamer Systeem. Dit raakt enkel de brandweerbegroting en daarom wordt vanaf 2020 de verdeling 62% Brandweer en 38% Crisisbeheersing aangehouden.

Vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid zijn middels de contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweerzorg extra middelen toegekend aan de veiligheidsregio's. Deze middelen zijn bedoeld om een toekomstbestendig, samenhangend stelsel voor de crisisbeheersing en brandweerzorg te realiseren. De verdeling van de middelen voor 2024 is nog niet bekend, daarom wordt in deze begroting uitgegaan van het bedrag zoals in 2023 is toegekend.

7. Paragrafen

7.1. Financiering

De kaders voor financiering zijn gebaseerd op de 'Wet Financiering Decentrale Overheden' en de daaruit voortvloeiende uitvoeringsregelingen. Het eigen treasury-beleid van Veiligheidsregio Fryslân is vastgelegd in de financiële verordening.

Beleid financieringsrisico's

Het financieringsbeleid van Veiligheidsregio Fryslân is erop gericht de financieringsrisico's voor langere tijd af te dekken met vastrentende leningen. De omvang en looptijd van deze leningen is afgestemd op de omvang en levensduur van de materiële vaste activa en de aflossing is gepland binnen de kaders voor de renterisiconorm. Afhankelijk van de situatie op de kapitaalmarkt en de hoogte van eigen financieringsmiddelen (eigen vermogen, voorzieningen en werkkapitaal) bestaat de mogelijkheid een deel (tot de kasgeldlimiet) kortlopend te financieren. Bij de financiering worden geen zekerheden verstrekt en worden geen afgeleide financiële instrumenten ingezet.

Rentebeleid

De interne rente/omslagrente wordt bepaald op basis van de volgende elementen:

- Rente bestaande leningenportefeuille (rente die we daadwerkelijk betalen).
- Inschatting rentekosten nieuw aan te trekken financiering.
- Oprenting voorziening FLO.

De interne rente/omslagrente volgt dus zeer nauwgezet de werkelijke rentelasten en bedraagt daarom inmiddels 2%.

Leningenportefeuille en liquiditeit

Het verloop in de financieringsportefeuille is nagenoeg volledig te herleiden tot het investeringsprogramma. Door het geplande investeringsprogramma in 2023 en 2024 neemt de omvang van de langlopende leningen naar verwachting toe tot bijna € 62,2 miljoen per eind 2024.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Het financieringsbeleid voorziet in een groter beroep op kortlopende leningen, alvorens langlopend wordt gefinancierd. Dit betekent dat de ruimte onder de kasgeldlimiet zal worden benut, gelijk aan voorgaand jaar, waarbij de kasgeldlimiet per kwartaal overigens niet zal worden overschreden. Voor 2024 is de kasgeldlimiet bepaald op 8,2% van het begrotingstotaal, dit is € 8,0 miljoen.

De renterisiconorm voor 2024 is 20% van het begrotingstotaal, of € 19,5 miljoen. Bij het samenstellen van de leningenportefeuille is er rekening mee gehouden dat de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen de renterisiconorm niet overschrijden.

Bespaarde rente FLO-overgangsrecht

De voorziening FLO-overgangsrecht is gewaardeerd op contante waarde. Het jaarlijks toevoegen van rente aan de voorziening is opgenomen in de begroting, en wordt gedekt door de rente die wordt bespaard met de eerder ontvangen afkoopsom. De gehanteerde rekenrente is 2,5%.

7.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt het weerstandsvermogen omschreven als de relatie tussen de weerstandscapaciteit van de organisatie en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen. Het weerstandsvermogen kan ook worden omschreven als de mate waarin de organisatie in staat is om omvangrijke tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid hoeft te worden aangepast. De weerstandscapaciteit dient dus om de continuïteit van de organisatie te waarborgen.

Beleid

Het beleid rondom weerstandsvermogen en risicobeheersing is vastgelegd in de beleidsnota 'Weerstandsvermogen 2019-2022'. In 2023 zal deze beleidsnota worden geactualiseerd. Bij de begroting 2024 is de huidige beleidsnota nog als uitgangspunt gehanteerd. De hoofdlijnen van dit beleid zijn als volgt:

1. Binnen de gemeenschappelijke regeling wordt geen eigen weerstandscapaciteit aangehouden. In plaats daarvan worden de gemeenten geïnformeerd over de risico's die aanwezig zijn, zodat ze hier rekening mee kunnen houden in hun eigen paragraaf weerstandsvermogen;
2. In de paragraaf weerstandsvermogen worden naast de reguliere risico's ook de risico's opgenomen die mogelijk structurele impact kunnen hebben op de begroting van de VRF (zie kopje 'structurele risico's').
3. De gemeenschappelijke regeling maakt gebruik van een egalisatiereserve. Deze wordt gebruikt om incidentele schommelingen in het resultaat op te vangen. Het saldo van de egalisatiereserve heeft een omvang van tussen de 2% en 5% van het begrotingstotaal.
4. Er wordt geen post onvoorzien aangehouden in de begroting. Het eerder als 'onvoorzien' aangemerkte budget heeft geen relatie met het risicoprofiel, en is daarom omgevormd naar een budget voor bovenmatige personele fricties.

Risico's die worden afgewenteld op de weerstandscapacitei

Sinds de vaststelling van de nota weerstandsvermogen zijn geen wijzigingen opgetreden in de risico's die meewegen voor de weerstandscapaciteit. De destijds vastgestelde risico's zijn nog steeds van toepassing:

- Wegvallen van maatwerk- en markttaken: Veiligheidsregio Fryslân voert diverse taken uit die nauw verbonden zijn met de basistaak, maar niet collectief worden uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn maatwerk Jeugdgezondheidszorg (JGZ), dienstverlening Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en reizigersvaccinaties. Op deze taken wordt deels vast personeel ingezet en er wordt een beroep gedaan op overhead. Daarnaast wordt een winstmarge op deze taken gecalculeerd. Deze zorgt ervoor dat de collectieve basistaak goedkoper wordt. Wegvallen van deze taken zorgt voor zowel incidentele fricties als het vervallen van structurele dekking;
- Fysieke en psychische schade door werkzaamheden: het optreden van personeel en vrijwilligers bij incidenten kan fysieke en psychische schade opleveren, die niet altijd goed te verzekeren is. De gevolgen hiervan kunnen verstrekkend zijn, bijvoorbeeld blijvende arbeidsongeschiktheid. Veiligheidsregio Fryslân is voornemens deel te nemen aan de 'stichting waarborgfonds veiligheidsregio's' zodat per 1 januari 2024 de risico's op dit vlak die niet verzekerbaar zijn in gezamenlijkheid met alle veiligheidsregio's worden gedragen.
- Het niet kunnen werven van voldoende kwalitatief personeel, waardoor de taakuitvoering in gevaar komt: bij de huidige arbeidsmarkt is het lastig om voldoende kwalitatief personeel te werven. Dit probleem doet zich voor bij alle organisatieonderdelen. Het gevolg kan zijn dat de kwaliteit van de dienstverlening onder druk komt of alleen kan worden gerealiseerd tegen onevenredig hoge kosten.

Weerstandscapaciteit

Risico's met mogelijk structurele effecten op de begroting

De gemeenschappelijke regeling heeft geen eigen weerstandscapaciteit. De risico's die zich voordoen worden daarom in beginsel afgewenteld op de deelnemende gemeenten. Voor de komende jaren zijn enkele grote structurele risico's aangemerkt, dit betreft:

Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra)
Het Veiligheidsberaad heeft besloten om een werkgeversvereniging voor de veiligheidsregio's op te richten. De werkgeversvereniging samenwerkende veiligheidsregio's (WVSV) is per 1 januari 2022 operationeel. Aanleiding is dat de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) voor de veiligheidsregio's nog niet is ingegaan. Daarom moeten we tijdelijk tot een eigen collectieve rechtspositieregeling komen. We weten nu nog niet welke gevolgen dit gaat hebben. De incidenteel beschikbare middelen van € 100.000 benodigd voor de invoering blijven wel staan.

Omgevingswet
De komst van de Omgevingswet bevordert de integrale afweging als het gaat om besluiten in de fysieke leefomgeving. Alle aspecten die van invloed zijn, moeten meegenomen worden. Dit geldt dus zeker ook voor veiligheid en gezondheid. De invoering van de Omgevingswet brengt de nodige onzekerheden met zich mee. Zo is het onduidelijk hoe groot de vraag vanuit de gemeenten echt gaat worden. Verder laten landelijke onderzoeken zien dat de komst van de Omgevingswet meer tijd en geld gaat kosten. De minister van Binnenlandse Zaken heeft dit - en ook de bijzondere positie voor veiligheidsregio's hierin - onderkend. De invoering van de wet is inmiddels wederom uitgesteld, ditmaal tot 1 juli 2023. De onzekerheid zal op korte termijn niet opgelost zijn. De invloed hiervan op de organisatieonderdelen, hebben we bij de individuele programma's uitgewerkt.

Taakdifferentiatie
Als gevolg van Europese wetgeving mag in de toekomst brandweerzorg niet meer worden gedaan door vrijwilligers die verplicht moeten opkomen bij een melding of al op de kazerne verblijven, wachtend op een melding. Dit heet respectievelijk consignatie en kazernering.

Landelijk wordt een plan opgesteld om te komen tot brandweerzorg waarin wordt voldaan aan deze regelgeving. In dit plan staan onder andere de benodigde financiering en een wetswijziging van de arbeidstijdenwet. Tot die tijd blijft de situatie zoals hij is. Het is onduidelijk wie de kosten hiervan gaat dragen.

Algemene prijsontwikkeling
De prijsstijgingen op bijvoorbeeld materieel- en materiaalgebied stijgen ver uit boven de reguliere indexatie op basis van de consumentenprijsindex (CPI) zoals vastgelegd in de financiële verordening. Oorzaken van de prijsstijgingen zijn onder meer: wereldwijde economische ontwikkelingen, schaarste aan grondstoffen en personeel, milieumaatregelen en uiteraard de oorlog in Oekraïne. We kunnen de financiële consequenties op dit moment niet concreet maken.

Langere en onbetrouwbare levertijden
Als gevolg van grondstoftekorten en krapte op de arbeidsmarkt, hebben we ook te maken met problemen bij de tijdige levering van materieel, materiaal en diensten. Daarom moet hier bij aanbestedingen in de planning rekening mee worden gehouden, trajecten vroeg worden begonnen en duidelijke afspraken met leveranciers worden gemaakt. Voor ons regulier onderhoud en de aanschaf van kleiner materiaal is het nodig dat we voldoende aandacht aan het voorraadbeheer besteden. We moeten voorkomen dat er, door problemen met de levertijden, risico's in de uitvoering van de hulpverlening ontstaan. De ontwikkelingen rond levertijden kunnen financiële consequenties hebben (verschuiving van kosten in de tijd).

Effecten crises op regulier werk
Een indirect gevolg van onze rol in de diverse crises, is dat veel reguliere werkzaamheden vertraging hebben opgelopen. Mede door de schaarste op de arbeidsmarkt en de problemen met betrekking tot de levering van goederen door onze leveranciers, zijn deze vertragingen (nog) niet volledig ingehaald. We houden het bestuur via de reguliere P&C-cyclus op de hoogte van hoe wij deze vertraging inhalen.

Verduurzaming gebouwen en materieel
Het verder verduurzamen van onze gebouwen en materieel heeft de aandacht. Veiligheidsregio Fryslân heeft hierin ook al slagen gemaakt en dit op eigen initiatief opgepakt. Op het moment dat er vanuit de Rijksoverheid meer verduurzaming verplicht wordt gesteld zou dit een verhoging van de kosten tot gevolg kunnen hebben. We kunnen de financiële consequenties op dit moment niet concreet maken.

Rente
De afgelopen jaren waren de financieringslasten erg laag, wat een voordeel opgeleverd heeft. Het economisch tij lijkt echter gekeerd. De stijgende rente gaat waarschijnlijk ook voor Veiligheidsregio Fryslân leiden tot hogere kapitaallasten. Dit effect kan worden versterkt doordat de prijsstijgingen mogelijk leiden tot een hogere leningenportefeuille.

Functioneel leeftijdsontslag (FLO)
Door de landelijke netto afspraak hebben wijzingen in diverse wet- en regelgeving, zoals cao-verhogingen, directe financiële gevolgen op het FLO. Ontwikkelingen in de CAO-gemeenten en de afschaffing van de levensloopregeling kunnen ervoor zorgen dat de bestemmingsreserve eerder uitgeput is dan waarmee op het moment van de overname rekening is gehouden.

Financiële kengetallen

Van de in het BBV opgenomen kengetallen zijn vier van toepassing bij Veiligheidsregio Fryslân. Deze kengetallen zijn als volgt uitgewerkt:

Kengetallen	Jaarverslag 2022	Begrotingswijziging 2023	Begroting 2024
Netto-schuldquote	33,36%	74,71%	76,60%
Netto-schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	33,36%	74,71%	76,60%
Solvabiliteit	10,53%	8,88%	7,49%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%

Toelichting
De netto-schuldquote neemt ten opzichte van de begroting van 2023 toe, door het aantrekken van externe financiering voor de geplande investeringen. Daarnaast was in de jaarrekening het gerealiseerde totaal van de baten veel hoger door de opbrengsten die tegenover de extra kosten voor het coronavirus en de vluchtelingenopvang stonden.

De solvabiliteit neemt af door het invullen van de investeringsplanning in de komende jaren. Daarnaast neemt het saldo van de bestemmingsreserves af door de besteding van de specifiek voor projecten beschikbare gelden.

7.3. Bedrijfsvoering

7.3.1 Inleiding

In dit onderdeel besteden we aandacht aan centrale onderwerpen, die bijdragen aan het inzicht van het bestuur.

7.3.2 Personeel

Voor VRF werken circa 2.800 medewerkers, waarvan er meer dan 1.200 brandweervrijwilliger zijn. Daarnaast zijn er 200 crisisfunctionarissen uit andere organisaties actief voor onze organisatie. Met trainingen en opleidingen bieden we zowel onze crisisfunctionarissen, brandweervrijwilligers als medewerkers de mogelijkheid zich te ontwikkelen en in te spelen op de veranderende samenleving.

Met strategisch personeelsmanagement, door medewerkers geregeld te vragen wat zij van ons als werkgever vinden en via heldere arbeidsmarktcommunicatie willen we mensen werven en lang(er) aan ons binden. We zijn ons bewust van de schaarste op de arbeidsmarkt. Deze versterkt doordat een deel van ons personeel ouder wordt of met pensioen gaat.

We anticiperen hierop door ons te verplaatsen in onze potentiële collega's: wat is voor hen aantrekkelijk om bij ons te komen, of te blijven, werken en op welke plekken kunnen wij met hen ons verhaal delen? Ook passen we functiedifferentiatie en taakherziening toe en werken samen met andere grote werkgevers en opleiders in het noorden.

7.3.3 Hybride werken

In 2024 weten we dankzij de ervaringen en onderzoek hoe hybride werken voor VRF het beste werkt. Hierop hebben we huisvesting en middelen aangepast.

7.3.4 Informatie- en risicomanagement

In 2024 voeren wij diverse informatiemanagementprojecten uit. Binnen deze projecten wordt gewerkt aan het verbeteren van:

- informatieveiligheid & privacybescherming;
- data en datamanagement, gericht op stuurinformatie en datagestuurde veiligheid intern en extern;
- gegevensuitwisseling met burgers en ketenpartners;
- procesgericht werken en het digitaliseren van processen en dienstverlening;
- het verder verhogen van de digitale vaardigheden van onze medewerkers.

Deze projecten dragen ook bij aan het optimaliseren van ons risicomanagement.
Binnen risicomanagement identificeren en kwantificeren we risico's binnen VRF en treffen we maatregelen om deze risico's weg te nemen.

Een voorbeeld hiervan is het Leverancier- en Contractmanagement wat bijdraagt aan het naleven van de afspraken. We zorgen dat we goed in gesprek blijven over indexaties en gaan vroegtijdig in gesprek met leveranciers over schaarste van materialen en levertijden. Door het naleven van de BIO-, NEN7510- en HKZ-normen kunnen we ook risico's inschatten en er op inspelen.

'De BIO is de baseline informatieveiligheid overheid en NEN7510 de informatieveiligheidsnorm voor zorginstellingen. BIO en NEN7510 zijn afgeleid van de ISO27001 en ISO27002 en bevatten een hoeveelheid normen gericht op informatieveiligheid. Beide zijn verplicht om toe te passen. HKZ is de harmonisatie kwaliteitsbeoordelingen in de zorgsector.'

7.3.5 Privacy

VRF treft verschillende maatregelen om de privacy van cliënten te beschermen. Ook in 2024 zien de functionaris gegevensbescherming en privacy-officer toe op de toepassing van de wetgeving. Zij rapporteren hierover aan de directie en het dagelijks bestuur Ook maken we met interne campagnes medewerkers bewust van wat zij zelf kunnen doen om te voorkomen dat gevoelige informatie in verkeerde handen valt.

7.3.6 Integriteitsbeleid

VRF geeft haar integriteitsbeleid vorm door medewerkers bewust te maken van wat betrokken, betrouwbaar en professioneel inhoudt. In 2024 gaan we dit onderwerp nadrukkelijker onder de aandacht brengen. Je als ambtenaar bewust zijn van je integriteit en morele kompas is vast onderdeel van de introductiedag voor nieuwe medewerkers. De directeuren vertellen wat het betekent om ambtenaar te zijn. In deze bijeenkomst neemt directeur Wim Kleinhuis ook bij iedereen de eed of belofte af. Elke medewerker vraagt zelf een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) aan.

7.3.7 Gedragscode

Om integriteit concreter te maken voor de gebruiker, hebben we een gedragscode geschreven die we in 2024 verder voor het voetlicht gaan brengen. In het stuk vertalen we rechten, plichten, procedures en sancties naar gedragsregels. De gedragscode geldt voor alle medewerkers in dienst van VRF, inclusief vrijwilligers en ook voor andere personen die werkzaamheden verrichten voor VRF, zoals stagiaires, crisisfunctionarissen, uitzendkrachten en ZZP'ers.

interview

Privacy, security & control samen in het kader van BIO/NEN

“Ik ben geen privacyridder die altijd Nee roept”

De samenwerking tussen veiligheidsspecialisten en gegevensbeschermers van Veiligheidsregio Fryslân is intens. Dat is volgens Functionaris gegevensbescherming Ana Ilicic niet voor niets: “Onvoldoende beveiliging kan leiden tot misbruik van gegevens of datalekken, te strak beveiligen ook. Met een beveiligingsmaatregel kun je dus ook inbreuk maken op iemand zijn privacy.”

Voordat BIO NEN de norm werd voor veilig omgaan met overheidsinformatie, had Ana op het gebied van privacybeleid al behoorlijk wat paden geëffend. Het was zo’n typisch best-druk-in-je-eentje situatie. Zij schreef de processen die nodig zijn om veilig te werken met gevoelige informatie van mensen, was ondertussen de kwartiermaker van haar zelfgeschreven processen en beantwoorde per dag tientallen privacyvragen. “Qua tijd niet te doen, maar je keurt ook je eigen producten, dus dat is voor de lange termijn niet zuiver.” De komst van Jannie Vennik in oktober 2022 als privacy officer maakte het team compleet en de uitvoering van het privacybeleid volwassen.

Wat heeft het invoeren van de informatiebeveiligingsnormen voor BIO NEN voor jou betekend?
“Van goede pricacyprocessen naar goed gedrag. Dat is een sprong die we volgens Ana deels te danken hebben aan de interne BIO NENcampagnes. “Door BIO NEN besef ik ook dat er een set normen ligt en dit het moment is voor Informatiemanagement en haar beveiligingsspecialisten om die normen in te gaan zetten. Daar is nog een weg in te gaan. Ik realiseer mij dat we met privacybeleid en -gedrag dat punt al hebben bereikt. Er liggen procedures, goede processen en voor heel veel mensen is veilig omgaan met mensen hun informatie de standaard geworden. Daar is dankzij BIO NEN bij gekomen, dat we veel effectiever samenwerken met de beveiligingsspecialisten en veel meer collega’s denken: ‘Oh ja wacht eens even, die privacy, daar moeten we al bij stap 1 bij stilstaan.”

>

Waarom is samenwerken met veiligheidsspecialisten belangrijk?
Ana: "Data is een goudmijn voor bedrijven en als overheid kun je mensen met die informatie goed helpen. Daar staat tegenover dat burgers kritischer zijn op hoe wij de informatie gebruiken. Op het moment dat jij je kunt onderscheiden door met informatie die je hebt, mensen op een veilige manier te geven wat ze nodig hebben, in plaats van steeds te zeggen: 'volgens de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) mag ik u deze informatie niet geven', dan vertrouwen zij op jouw dienstverlening en zijn zij bereid meer met jou te delen. Dat kan als privacy van mensen en de veiligheid van systemen in balans zijn."

Vertrouwen in de overheid komt volgens Ana te voet en gaat te paard. "Een paar uur na de datadiefstal uit coronasystemen kregen wij massaal verzoeken van mensen om hun gegevens te verwijderen of ze in te zien. En er waren zelfs ouders die gingen twijfelen aan de systemen van het Rijksvaccinatieprogramma van hun kinderen. Je zag dat het aantal 'nee' antwoorden op de vraag of mensen vaccinatiegegevens met RIVM wilden delen, groter werd. Dat heeft direct gevolgen. Want het RIVM heeft daardoor een minder goed beeld van de dichtheid van de vaccinaties en de risico's op uitbraken."

Aan de hand van dit voorbeeld wil Ana ook graag onderstrepen dat de AVG in dit soort gevallen geen beperkende wet is, maar juist een dienstverlenende. "De AVG heeft naast bescherming van persoonsgegevens nog één belangrijk doel en dat is: mensen helpen door te zorgen voor optimale gegevensuitwisseling." Het kan volgens Ana dus zo zijn, dat over een aantal jaren mensen bij vaccineren de ja/nee vraag bij doorspelen van informatie aan het RIVM niet meer krijgen en de informatie - weliswaar zonder namen en rugnummers - altijd inzichtelijk is. "Het gaat altijd om de afweging van verschillende belangen." De AVG is hier volgens Ilicic kraakhelder over: "De verwerking van persoonsgegevens moet in dienst staan van de mens. Mensen moeten de AVG in de dagelijkse praktijk steeds met deze gedachte in het achterhoofd gaan toepassen. Ik ben zeker geen privacyridder die altijd maar 'nee roept. Ik kijk altijd of een maatregel in proportie is."

Heb je een voorbeeld van de goede samenwerking met de beveiligingsspecialisten van VRF?
"Gezichtsherkenning op onze laptops was echt een afweging tussen beveiligen en privacy. Die gezichtsherkenning voeren we in om de gegevens van de mensen in Friesland die je via die laptop bereikt, te beschermen. Ondertussen gebruiken wij unieke informatie van medewerkers om toegang tot een systeem te leveren, namelijk de scan van een gezicht. Als iemand met slechte bedoelingen dit in handen krijgt, dan zijn de consequenties immens. Dus je moet voor invoering de privacyrisico's voor collega's onderzoeken. Zoals bijvoorbeeld: worden die scans van gezichten ergens opgeslagen? Het antwoord daarop was 'nee' en daarmee waren alle collega's veel ontvankelijker voor het installeren ervan op hun laptop. Als je een beveiligingsmaatregel invoert, moet je je afvragen of het in verhouding staat tot wat je wilt bereiken. Dat is nu bij elke maatregel, dankzij BIO NEN en de goed vastgelegde privacyprocessen een gezonde discussie over de inhoud.

Daarbij: management en Directie beseffen nu: privacy en informatieveiligheid zijn here to stay. En die volwassenheid zit hem ook in dat je mensen bedient met wetten en normen in plaats van te beperken. Als je een beveiligingsniveau intern te hoog opschroeft, dan weet je – niets menselijks is ons vreemd – dan ontstaan er olifantenpaadjes naar de informatie en dan kun je niet meer monitoren. Dan moet je dus gaan kijken: hoe kan ik een systeem zo beveiligen en vormgeven dat mensen laaiend enthousiast zijn en we tegelijkertijd voldoen aan de wet?" Daar hebben we volgens Ana, die altijd kijkt hoe we de wereld mooier kunnen maken, van dag tot dag een beter antwoord op.

7.4. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf leggen we het beheerbeleid uit van de gebouwen die Veiligheidsregio Fryslân bezit of huurt. Het gaat om de volgende gebouwen:

- Het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg in eigendom.
- 66 Brandweerkazernes, waarvan 48 in eigendom.
- 2 boothuizen waarvan 1 eigendom en 1 huur.
- Een opslagloods voor de tijdelijke opslag van afgeschreven materieel met daarbij in een distributiecentrum voor de bevoorrading van de vaccinatie, testlocaties en vluchtelingenlocaties.
- 45 huurlocaties voor JGZ.
- Het Regionaal Coördinatie Centrum (RCC), ondergebracht bij de meldkamer dat wordt gehuurd.

Ook huurt VRF ten behoeve van de crisis, bijvoorbeeld voor vluchtelingenopvang en om te vaccineren tijdens een pandemie, tijdelijk panden. Het is niet duidelijk wat hier in 2024 in nodig is.

Kwaliteitsniveau

Om onze gebouwen goed te beheren en onderhouden, hanteren we een NEN-norm. Met NEN-2767 heeft VRF een breed toegepaste wijze van conditiemeting. Hiermee kunnen we de technische kwaliteit van bouw- en installatiedelen op een objectieve manier vastleggen en behouden.

Er zijn zes niveaus, die verschillen in kwaliteit aangeven. Niveau 1 is ‘uitstekend’, niveau 6 is ‘zeer slecht’. Met het bestuur hebben wij afgesproken om in onze onderhoudsplannen en bij afspraken met verhuurders uit te gaan van conditiescore 3; een ‘redelijk conditie’. Zichtbare veroudering vinden wij acceptabel, zolang de functievervulling van bouw- en installatiedelen niet in gevaar komt. Periodiek vindt er een evaluatie plaats van de status van onze onderhoudsplannen.

Investeringen

Ook de bouwagenda voor nieuw- en verbouw is bekend. De komende vijf jaar voeren we de plannen voor meerdere brandweerposten uit. De financiële lasten zijn, op basis van het prijspeil medio 2021, tot 2040 gedekt in de meerjaren investeringsplanning. Een gespecialiseerde stuurgroep bewaakt de planning, kwaliteit en kosten van de uitvoering van de bouwagenda .

7.5. Verbonden partijen

Definitie Verbonden Partij

Een Verbonden Partij (VP) is een privaat- of publiekrechtelijke organisatie waarin de VRF een financieel én een bestuurlijk belang heeft. Er is sprake van een financieel belang als de VRF aansprakelijk is bij het niet nakomen van de verplichtingen door de rechtspersoon. Er is sprake van een bestuurlijk belang als de VRF vertegenwoordigd is in het bestuur of zeggenschap daarin kan uitoefenen. Gelet op deze kwalificaties van belang kent de VRF geen verbonden partijen. Hieronder wordt Stichting BON waarmee de VRF een nauwe betrokkenheid heeft genoemd.

Stichting BON

De bestuurlijke deelname, samen met de veiligheidsregio's Groningen en Drenthe, in de Stichting Brandweeropleidingen Noord (BON) benadert de definitie van een verbonden partij. Er is echter volgens de statuten geen sprake van een financieel belang in de stichting. De stichting is aandeelhouder in de BON B.V. De BON B.V. heeft een 100%-deelneming in Oefencentrum Noord B.V. en Brandweeropleidingen Noord B.V. De BON factureert de afgenomen dienstverlening (opleiden of oefenen). Stichting BON is daarom formeel geen verbonden partij.

8. Financiële begroting

8.1. Overzicht van baten en lasten

Primitieve begroting 2024			
	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid			
Pijler 1	15.353.002	48.525	15.304.477
Pijler 2	11.582.023	3.306.648	8.275.375
Pijler 3	1.701.342	1.029.803	671.539
Pijler 4	1.816.785	1.816.785	-
Toegerekende organisatiekosten	6.583.391	83.057	6.500.334
Bijdrage programma Gezondheid		*30.113.408*	*-30.113.408*
Reservemutaties Gezondheid	164.018	802.335	-638.317
Totaal programma GGD	***37.200.561***	***37.200.561***	**-**
Programma Crisisbeheersing			
Producten Crisisbeheersing	6.688.424	228.794	6.459.630
Toegerekende organisatiekosten	991.784	12.513	979.271
BDUR		4.408.683	-4.408.683
Bijdrage programma Crisis		*3.090.205*	*-3.090.205*
Reservemutaties Crisis	106.287	46.300	59.987
Totaal programma Crisis	***7.786.494***	***7.786.494***	**-**
Programma Brandweer			
Producten Brandweer	41.941.637	922.520	41.019.116
Toegerekende organisatiekosten	9.524.542	120.164	9.404.378
BDUR		4.677.064	-4.677.064
Bijdrage programma Brandweer		*45.524.459*	*-45.524.459*
Reservemutaties Brandweer	847.666	1.069.638	-221.972
Totaal programma Brandweer	***52.313.845***	***52.313.845***	**-**
Eindtotaal	***97.300.900***	***97.300.900***	**-**

Conform het nieuwe BBV dient vanaf de begroting 2018 eveneens onderstaande opstelling per taakveld te worden opgenomen in de begroting. Deze is opgesteld conform de daarvoor uitgegeven handreikingen van de Commissie BBV.

Overzicht baten en lasten art. 27 BBV

	Lasten	Baten	Saldo
Programma gezondheid	29.538.211	30.122.171	583.960
Programma crisisbeheersing	6.221.887	6.794.711	572.824
Programma brandweer	39.463.607	42.164.303	2.700.696
Programma organisatie	729.459	16.085.708	15.356.249
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-
Overhead	19.648.188	215.734	-19.432.454
Heffing vpb	10.000	-	-10.000
Onvoorzien	571.577	-	-571.577
Saldo van baten en lasten	***96.182.930***	***95.382.627***	***-800.302***
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma	1.117.971	1.918.273	800.302
Resultaat	***97.300.900***	***97.300.900***	***-***

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Meerjarenperspectief 1/2

	Jaarrekening 2022			Primitieve begroting 2023			Begroting 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid									
Pijler	18.100.854	3.278.590	-14.822.264	15.283.542	52.583	15.230.959	15.353.002	48.525	15.304.477
Pijler 2	11.067.830	4.564.238	-6.503.592	10.219.184	3.179.208	7.039.976	11.582.023	3.306.648	8.275.375
Pijler 3	37.873.492	37.321.744	-551.748	1.619.707	980.126	639.581	1.701.342	1.029.803	671.539
Pijler 4	1.658.470	1.580.194	-78.276	1.743.556	1.743.556	-	1.816.785	1.816.785	-
Toegerekende organisatiekosten				6.249.542	76.905	6.172.637	6.583.391	83.057	6.500.334
Bijdrage programma Gezondheid		*21.614.747*	*21.614.747*		*28.371.826*	*-28.371.826*		*30.113.408*	*-30.113.408*
Reservemutaties Gezondheid	102.000	707.827	605.827	102.000	813.326	-711.326	164.018	802.335	-638.317
Totaal programma GGD	**68.802.646**	**69.067.339**	**264.694**	**35.217.531**	**35.217.531**	**-**	**37.200.561**	**37.200.561**	**-**
Programma Crisisbeheersing									
Producten Crisisbeheersing	16.154.731	11.897.756	-4.256.975	4.909.910	216.401	4.693.509	6.688.424	228.794	6.459.630
Toegerekende organisatiekosten				941.489	11.586	929.904	991.784	12.513	979.271
BDUR		2.980.950	2.980.950		2.876.334	-2.876.334		4.408.683	-4.408.683
Bijdrage programma Crisis		*1.760.140*	*1.760.140*		*2.797.878*	*-2.797.878*		*3.090.205*	*-3.090.205*
Reservemutaties Crisisbeheersing	226.063		-226.063	90.535	39.736	50.799	106.287	46.300	59.987
Totaal programma Crisis	**16.380.794**	**16.638.846**	**258.052**	**5.941.935**	**5.941.935**	**-**	**7.786.494**	**7.786.494**	**-**
Programma Brandweer									
Producten Brandweer	36.596.291	1.152.057	-35.444.234	38.790.317	1.071.605	37.718.711	41.941.637	922.520	41.019.116
Toegerekende organisatiekosten				9.041.546	111.263	8.930.282	9.524.542	120.164	9.404.378
BDUR		4.847.173	4.847.173		4.677.064	-4.677.064		4.677.064	-4.677.064
Bijdrage programma Brandweer		*31.997.937*	*31.997.937*		*42.362.427*	*-42.362.427*		*45.524.459*	*-45.524.459*
Reservemutaties Brandweer	1.542.962	190.000	-1.352.962	772.099	381.602	390.497	847.666	1.069.638	-221.972
Totaal programma Brandweer	**38.139.253**	**38.187.167**	**47.914**	**48.603.961**	**48.603.961**	**-**	**52.313.845**	**52.313.845**	**-**
Programma Organisatie									
Producten Organisatie	18.291.868	2.754.241	-15.537.627						
Bijdrage programma Organisatie		*15.063.526*	*15.063.526*						
Reservemutaties Organisatie		797.201	797.201						
Totaal programma Organisatie	18.291.868	18.614.968	323.100						
Eindtotaal	***141.614.560***	***142.508.320***	***893.759***	***89.763.427***	***89.763.427***	**-**	***97.300.900***	***97.300.900***	**-**

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Meerjarenperspectief 2/2

	Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid									
Pijler 1	15.470.897	50.515	15.420.382	15.958.984	52.484	15.906.500	16.523.009	54.532	16.468.477
Pijler 2	11.747.691	3.436.378	8.311.313	12.121.321	3.563.355	8.557.966	12.551.246	3.695.147	8.856.099
Pijler 3	1.732.953	1.070.013	662.940	1.788.643	1.109.679	678.964	1.852.377	1.150.877	701.500
Pijler 4	1.891.274	1.891.274	-	1.965.033	1.965.033	-	2.041.670	2.041.670	-
Toegerekende organisatiekosten	6.855.101	85.134	6.769.967	7.117.128	86.837	7.030.292	7.347.638	88.574	7.259.065
Bijdrage programma Gezondheid		*31.094.737*	*-31.094.737*		*32.097.749*	*-32.097.749*		*33.202.955*	*-33.202.955*
Reservemutaties Gezondheid	184.572	254.437	-69.865	184.572	260.545	-75.973	184.572	266.757	-82.185
Totaal programma GGD	**37.882.488**	**37.882.488**	**-**	**39.135.681**	**39.135.681**	**-**	**40.500.512**	**40.500.512**	**-**
Programma Crisisbeheersing									
Producten Crisisbeheersing	6.880.235	236.672	6.643.563	7.065.355	244.073	6.821.282	7.257.254	251.727	7.005.527
Toegerekende organisatiekosten	1.032.717	12.825	1.019.891	1.072.191	13.082	1.059.109	1.106.917	13.344	1.093.573
BDUR		4.408.683	-4.408.683		4.408.683	-4.408.683		4.408.683	-4.408.683
Bijdrage programma Crisis		*3.327.997*	*-3.327.997*		*3.544.013*	*-3.544.013*		*3.761.788*	*-3.761.788*
Reservemutaties Crisisbeheersing	111.557	38.331	73.226	111.557	39.251	72.306	111.557	40.187	71.370
Totaal programma Crisis	**8.024.508**	**8.024.508**	**-**	**8.249.102**	**8.249.102**	**-**	**8.475.728**	**8.475.728**	**-**
Programma Brandweer									
Producten Brandweer	43.294.474	1.045.322	42.249.151	44.578.295	1.076.472	43.501.823	45.904.262	1.108.715	44.795.547
Toegerekende organisatiekosten	9.917.640	123.168	9.794.472	10.296.729	125.631	10.171.097	10.630.219	128.144	10.502.075
BDUR		4.677.064	-4.677.064		4.677.064	-4.677.064		4.677.064	-4.677.064
Bijdrage programma Brandweer		*47.856.214*	*-47.856.214*		*49.476.674*	*-49.476.674*		*51.092.389*	*-51.092.389*
Reservemutaties Brandweer	857.762	368.107	489.655	857.762	376.944	480.818	857.762	385.931	471.830
Totaal programma Brandweer	**54.069.875**	**54.069.875**	**-**	**55.732.785**	**55.732.785**	**-**	**57.392.243**	**57.392.243**	**-**
Eindtotaal	***99.976.871***	***99.976.871***	**-**	***103.117.569***	***103.117.569***	**-**	***106.368.482***	***106.368.482***	**-**

Toelichting:

De mutatie van het nadelig saldo per programma ten opzichte van 2023 is als volgt, naar oorzaken:

Analyse mutatie gemeentelijke bijdrage per programma					
Omschrijving	**Gezondheid**	**Crisis**	**Brandweer**	**Organisatie**	**Totaal**
Indexatie cpi	281.690	79.923	1.417.855	479.057	2.258.525
Indexatie loon	757.229	149.109	856.550	418.522	2.181.411
Dekkingsplan			503.910		503.910
Beleidsadviseur	111.000				111.000
SOA/Sense	166.217				166.217
Rente	-651	1.717	-141.028	-12.938	-152.900
Mutatie IM-projecten	51.062		9.098	-120.382	-60.221
Mutatie egalisatiereserve	70.850	15.751	75.567	25.828	187.997
Totaal	**1.437.397**	**246.501**	**2.721.952**	**790.088**	**5.195.938**
Verdeling organisatie	304.184	45.825	440.079		790.088
Incl. organisatie	**1.741.581**	**292.326**	**3.162.031**		**5.195.938**

8.2. Financiële positie

Arbeidsverplichtingen

Conform het besluit 'Begroting en Verantwoording' is het niet toegestaan voorzieningen op te nemen voor jaarlijks terugkerende verplichtingen met een vergelijkbaar volume. Dit gaat vooral om verplichtingen rondom vakantiegeld en het opgebouwde saldo vakantiedagen. Deze lasten zijn structureel gedekt in de begroting.

Investeringskredieten

Als onderdeel van de begroting is het meerjaren-investeringsplan vastgesteld. De geplande investeringen zijn aan te merken als investeringen met economisch nut en worden geactiveerd conform de regels die zijn vastgesteld in de financiële verordening. De effecten hiervan zijn in de kapitaallasten van de programma's verwerkt. De vast te stellen kredieten zijn opgenomen in bijlage 2 bij deze begroting.

Reserves

Het geraamde verloop van de reserves in 2024 is als volgt:

	1-1-2024	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2024
Algemene reserve				
Egalisatiereserve	3.379.701	356.698		3.736.399
	3.379.701	356.698	-	3.736.399
Bestemmingsreserves				
Gezondheidsmonitor	325.701	102.000	145.000	282.701
FLO	806.781			806.781
Uitwerkingskader Meldkamer	500.000			500.000
Jeugdgezondheidszorg/JGZ 3.0	289.345		160.000	129.345
Tweede loopbaanbeleid	538.939			538.939
In te halen werkzaamheden	1.306.061		535.000	771.061
Gezonde leefomgeving	100.000		100.000	-
Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers	125.000		90.000	35.000
Wabo	290.000		90.000	200.000
Tijdelijke versterking projecten	39.000		39.000	-
Energietransitie	100.000		100.000	-
	4.420.827	102.000	1.259.000	3.263.827
Totaal eigen vermogen	***7.800.528***	***458.698***	***1.259.000***	***7.000.226***

Voorzieningen

Het geraamde verloop in de voorzieningen in 2024 is als volgt:

	1-1-2024	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2024
Verplichtingen, verliezen, risico's				
Voorziening opgebouwde spaaruren	143.014			143.014
FLO	7.440.820	186.088	988.385	6.638.523
Voorziening spaaruren IKB	613.473			613.473
	8.197.307	186.088	988.385	7.395.010
Egalisatie van lasten				
Groot onderhoud Harlingertrekweg	236.273	49.500	16.552	269.221
Groot onderhoud brandweerkazernes	1.504.191	511.222	275.139	1.740.275
	1.740.464	560.722	291.691	2.009.495
Totaal voorzieningen	***9.937.771***	***746.810***	***1.280.076***	***9.404.505***

Geprognosticeerde balans 2024

	1-1-2024	31-12-2024		1-1-2024	31-12-2024
Materiële vaste activa	83.877	89.446	Eigen vermogen	7.801	7.000
Vorderingen	2.221	2.221	Voorzieningen	9.938	9.405
Liquide middelen	467	467	Langlopende schulden	63.137	62.203
Overlopende activa	1.311	1.311	Kortlopende schulden	4.832	12.669
			Overlopende passiva	2.168	2.168
	87.876	***93.445***		***87.876***	***93.445***

In de voorspelde balans is rekening gehouden met de geplande investeringen voor 2023 en 2024 en een stabiel werkkapitaal. Ook zijn de geplande mutaties in reserves en voorzieningen, zoals in de eerdere paragrafen genoemd, verwerkt. De behoefte aan langlopende financiering is bepaald op basis van het meerjareninvesteringsplan en de vastgelegde financieringsstructuur. De rentelast voor deze financiering is gedekt in de begroting 2024. Bovenstaande balans is de basis voor de berekende financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen.

Bijlage 1.
Bijdrage per gemeente 2024-2027

	2024	2025	2026	2027
Achtkarspelen	€ 3.054.715	€ 3.190.594	€ 3.300.915	€ 3.415.509
Ameland	€ 886.415	€ 929.050	€ 960.816	€ 993.106
Dantumadiel	€ 2.037.421	€ 2.127.820	€ 2.201.419	€ 2.277.919
De Fryske Marren	€ 6.332.494	€ 6.618.852	€ 6.847.189	€ 7.083.340
Harlingen	€ 1.848.366	€ 1.931.328	€ 1.998.025	€ 2.067.140
Heerenveen	€ 5.912.928	€ 6.178.148	€ 6.391.523	€ 6.612.677
Leeuwarden	€ 15.528.247	€ 16.231.191	€ 16.791.050	€ 17.369.903
Noardeast-Fryslân	€ 5.534.832	€ 5.784.755	€ 5.984.358	€ 6.190.872
Ooststellingwerf	€ 3.075.472	€ 3.214.089	€ 3.325.019	€ 3.439.847
Opsterland	€ 3.407.616	€ 3.560.218	€ 3.683.205	€ 3.810.730
Schiermonnikoog	€ 343.790	€ 360.703	€ 372.994	€ 385.404
Smallingerland	€ 6.343.393	€ 6.627.145	€ 6.856.114	€ 7.093.601
Súdwest-Fryslân	€ 10.842.502	€ 11.331.365	€ 11.722.434	€ 12.127.205
Terschelling	€ 1.018.123	€ 1.066.619	€ 1.103.141	€ 1.140.371
Tytsjerksteradiel	€ 3.723.040	€ 3.889.964	€ 4.024.319	€ 4.163.589
Vlieland	€ 356.031	€ 373.387	€ 386.128	€ 399.028
Waadhoeke	€ 5.541.931	€ 5.791.689	€ 5.991.586	€ 6.198.510
Weststellingwerf	€ 2.940.755	€ 3.072.031	€ 3.178.200	€ 3.288.379
	€ 78.728.071	**€ 82.278.948**	**€ 85.118.436**	**€ 88.057.132**

2024

Bijdrage 2024	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.287.104	€ 132.081	€ 1.635.531	€ 3.054.715
Ameland	€ 172.986	€ 17.752	€ 695.677	€ 886.415
Dantumadiel	€ 872.849	€ 89.571	€ 1.075.002	€ 2.037.421
De Fryske Marren	€ 2.375.713	€ 243.793	€ 3.712.988	€ 6.332.494
Harlingen	€ 732.278	€ 75.146	€ 1.040.942	€ 1.848.366
Heerenveen	€ 2.353.704	€ 241.535	€ 3.317.689	€ 5.912.928
Leeuwarden	€ 5.778.660	€ 593.000	€ 9.156.587	€ 15.528.247
Noardeast-Fryslân	€ 2.099.267	€ 215.424	€ 3.220.141	€ 5.534.832
Ooststellingwerf	€ 1.182.400	€ 121.337	€ 1.771.735	€ 3.075.472
Opsterland	€ 1.371.686	€ 140.761	€ 1.895.170	€ 3.407.616
Schiermonnikoog	€ 43.465	€ 4.460	€ 295.864	€ 343.790
Smallingerland	€ 2.573.609	€ 264.101	€ 3.505.684	€ 6.343.393
Súdwest-Fryslân	€ 4.157.740	€ 426.663	€ 6.258.100	€ 10.842.502
Terschelling	€ 228.376	€ 23.436	€ 766.310	€ 1.018.123
Tytsjerksteradiel	€ 1.486.380	€ 152.531	€ 2.084.129	€ 3.723.040
Vlieland	€ 55.022	€ 5.646	€ 295.363	€ 356.031
Waadhoeke	€ 2.132.234	€ 218.808	€ 3.190.889	€ 5.541.931
Weststellingwerf	€ 1.209.934	€ 124.162	€ 1.606.658	€ 2.940.755
	€ 30.113.408	**€ 3.090.205**	**€ 45.524.459**	**€ 78.728.071**

2025

Bijdrage 2025	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.329.047	€ 142.245	€ 1.719.302	€ 3.190.594
Ameland	€ 178.623	€ 19.118	€ 731.310	€ 929.050
Dantumadiel	€ 901.293	€ 96.463	€ 1.130.063	€ 2.127.820
De Fryske Marren	€ 2.453.132	€ 262.553	€ 3.903.167	€ 6.618.852
Harlingen	€ 756.141	€ 80.928	€ 1.094.259	€ 1.931.328
Heerenveen	€ 2.430.406	€ 260.121	€ 3.487.621	€ 6.178.148
Leeuwarden	€ 5.966.973	€ 638.631	€ 9.625.586	€ 16.231.191
Noardeast-Fryslân	€ 2.167.678	€ 232.001	€ 3.385.076	€ 5.784.755
Ooststellingwerf	€ 1.220.932	€ 130.674	€ 1.862.483	€ 3.214.089
Opsterland	€ 1.416.386	€ 151.592	€ 1.992.240	€ 3.560.218
Schiermonnikoog	€ 44.882	€ 4.804	€ 311.018	€ 360.703
Smallingerland	€ 2.657.477	€ 284.424	€ 3.685.244	€ 6.627.145
Súdwest-Fryslân	€ 4.293.231	€ 459.494	€ 6.578.639	€ 11.331.365
Terschelling	€ 235.819	€ 25.239	€ 805.561	€ 1.066.619
Tytsjerksteradiel	€ 1.534.818	€ 164.268	€ 2.190.877	€ 3.889.964
Vlieland	€ 56.815	€ 6.081	€ 310.491	€ 373.387
Waadhoeke	€ 2.201.719	€ 235.645	€ 3.354.325	€ 5.791.689
Weststellingwerf	€ 1.249.364	€ 133.716	€ 1.688.951	€ 3.072.031
	€ 31.094.737	**€ 3.327.997**	**€ 47.856.214**	**€ 82.278.948**

2026

Bijdrage 2026	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.371.918	€ 151.478	€ 1.777.519	€ 3.300.915
Ameland	€ 184.385	€ 20.359	€ 756.072	€ 960.816
Dantumadiel	€ 930.366	€ 102.725	€ 1.168.328	€ 2.201.419
De Fryske Marren	€ 2.532.262	€ 279.595	€ 4.035.332	€ 6.847.189
Harlingen	€ 780.532	€ 86.181	€ 1.131.312	€ 1.998.025
Heerenveen	€ 2.508.803	€ 277.005	€ 3.605.715	€ 6.391.523
Leeuwarden	€ 6.159.448	€ 680.084	€ 9.951.518	€ 16.791.050
Noardeast-Fryslân	€ 2.237.600	€ 247.060	€ 3.499.698	€ 5.984.358
Ooststellingwerf	€ 1.260.315	€ 139.155	€ 1.925.549	€ 3.325.019
Opsterland	€ 1.462.074	€ 161.432	€ 2.059.699	€ 3.683.205
Schiermonnikoog	€ 46.329	€ 5.115	€ 321.550	€ 372.994
Smallingerland	€ 2.743.198	€ 302.885	€ 3.810.030	€ 6.856.114
Súdwest-Fryslân	€ 4.431.716	€ 489.320	€ 6.801.398	€ 11.722.434
Terschelling	€ 243.425	€ 26.877	€ 832.838	€ 1.103.141
Tytsjerksteradiel	€ 1.584.326	€ 174.930	€ 2.265.063	€ 4.024.319
Vlieland	€ 58.648	€ 6.475	€ 321.005	€ 386.128
Waadhoeke	€ 2.272.739	€ 250.940	€ 3.467.906	€ 5.991.586
Weststellingwerf	€ 1.289.664	€ 142.396	€ 1.746.141	€ 3.178.200
	€ 32.097.749	**€ 3.544.013**	**€ 49.476.674**	**€ 85.118.436**

2027

Bijdrage 2027	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.419.157	€ 160.786	€ 1.835.566	€ 3.415.509
Ameland	€ 190.734	€ 21.610	€ 780.763	€ 993.106
Dantumadiel	€ 962.401	€ 109.037	€ 1.206.481	€ 2.277.919
De Fryske Marren	€ 2.619.454	€ 296.776	€ 4.167.110	€ 7.083.340
Harlingen	€ 807.407	€ 91.477	€ 1.168.256	€ 2.067.140
Heerenveen	€ 2.595.187	€ 294.026	€ 3.723.464	€ 6.612.677
Leeuwarden	€ 6.371.533	€ 721.874	€ 10.276.496	€ 17.369.903
Noardeast-Fryslân	€ 2.314.646	€ 262.242	€ 3.613.984	€ 6.190.872
Ooststellingwerf	€ 1.303.711	€ 147.706	€ 1.988.430	€ 3.439.847
Opsterland	€ 1.512.417	€ 171.352	€ 2.126.961	€ 3.810.730
Schiermonnikoog	€ 47.925	€ 5.430	€ 332.050	€ 385.404
Smallingerland	€ 2.837.653	€ 321.497	€ 3.934.451	€ 7.093.601
Súdwest-Fryslân	€ 4.584.312	€ 519.388	€ 7.023.505	€ 12.127.205
Terschelling	€ 251.807	€ 28.529	€ 860.035	€ 1.140.371
Tytsjerksteradiel	€ 1.638.879	€ 185.680	€ 2.339.031	€ 4.163.589
Vlieland	€ 60.667	€ 6.873	€ 331.488	€ 399.028
Waadhoeke	€ 2.350.995	€ 266.360	€ 3.581.155	€ 6.198.510
Weststellingwerf	€ 1.334.070	€ 151.146	€ 1.803.163	€ 3.288.379
	€ 33.202.955	**€ 3.761.788**	**€ 51.092.389**	**€ 88.057.132**

Bijlage 2.
Investeringskredieten

Investeringskredieten	Krediet 2024
Installaties	58.255
Kantoormeubilair	223.255
Mobiele telefonie, tablets en iPads	141.003
Overige (kantoor) inventaris	28.201
Renovatie en verbouwing	700.000
Systeem soft- en hardware	47.001
Telefooncentrale	113.616
Werkplekautomatisering	439.283
Organisatie	**1.750.614**
Dienstvoertuigen	191.160
Crisisbeheersing	**191.160**
Huisvesting JGZ	100.000
Audiometers	90.000
Bloeddrukmeters	20.000
GGD	**210.000**
Ademlucht	27.261
Gebouwen	3.853.671
Grond	278.650
Haakarmvoertuigen	227.232
Installaties	1.943.845
Mobiele telefonie, tablets en iPads	67.999
Overige (kantoor) inventaris	422.859
Overige brandweerinventaris	2.493.964
Persoonlijke beschermingsmiddelen	261.514
PM voer- en vaartuigen	73.851
Renovatie en verbouwing	207.808
Tankautospuiten	2.226.875
Brandweer	**12.085.529**
Totaal investeringskredieten	**14.237.303**